ЗВЯЗДА

Газета выдаецца са жніўня 1917 года



29 кастрычніка 1991 г. АЎТОРАК
№ 207 (21735)
Цана 20 кап.

Да канца падпіскі засталося 3 дні. Выпісвайце штодзённую беларускамоўную газету!

Дзелавыя кантакты дзвюх рэспублік

МІНСК, 28. (БЕЛТА). Сёння ў сталіцы Рэспублікі Беларусь прыбыла ўрадавая дэлегацыя Рэспублікі Малдова. Яе мэта — падпісанне міжурадавага эканамічнага пагаднення, абмеркаванне пытанняў матэрыяльных рэсурсаў, прадуктаў харчавання, гандлю, лёгкай прамысловасці...

Раніцай 29 кастрычніка пачынаюцца афіцыяльныя перагаворы дэлегацый дзвюх рэспублік.

На З'ездзе народных дэпутатаў РСФСР

Прэзідэнт РСФСР Барыс Ельцын звярнуўся ўчора да З'езда народных дэпутатаў Расіі з просьбай прадаставіць яму дадатковыя паўнамоцтвы.

«Улічваючы хуткія змены абстаноўкі ў ходзе рэформ, з'езд мог бы прадаставіць Прэзідэнту права самастойна ці з наступным зацвярджэннем Вярхоўным Саветам змяняць структуру вышэйшых органаў выканаўчай улады, вырашаць пытанні персанальнага саставу кіраўнікоў», — заявіў ён.

Барыс Ельцын падкрэсліў, што «абстаноўка патрабуе часова, на год, прапанаваць новую сістэму ўзаемадзеяння» паміж Вярхоўным Саветам рэспублікі, яго Прэзідыумам, урадам і Прэзідэнтам. «Упэўнены, гэта ў інтарэсах народа, якому няма справы да нашых працэдурных цяжкасцей і разыходжанняў, а патрэбны рашучыя, энергічныя, хуткія дзеянні», — сказаў ён.

Падтрымліваючы ў прынцыпе выбранне кіраўнікоў выканаўчай улады шляхам народных выбараў, Барыс Ельцын сказаў, што «сітуацыя сёння такая, што гэтая працэдура аказваецца занадта вялікай раскошай. Праводзіць магутныя выбарчыя кампаніі і адначасова глыбокія эканамічныя пераўтварэнні немагчыма», — падкрэсліў ён.

Іграй, гармонік!



Ну, хто сказаў, што менш стала добрых гарманістаў, а ў горадзе, наогул, не засталося ніводнага? Тым, хто думае так, трэба было нядаўна прыйсці ў Палац культуры прафсаюзаў на свята «Мінскі гармонік-91». Прычым прыйсці за гадзіну да пачатку, таму што ў прызначаны час у зале свабодных месц ужо не было. Публіка сабралася пераважна сталага ўзросту, як-ніяк гармонік — гэта для іх успамін аб маладосці. Але былі сярод гледачоў і маладыя аматары музыкі, што яшчэ раз сведчыла: сапраўднае мастацтва пакарае ўсе ўзросты.

Праграма была пабудавана проста: кожны ўдзельнік выходзіў на сцэну з невялікім музычным нумарам або прыпеўкамі. Некалькі кампазіцый выканалі запрошаныя на свята фальклорны ансамбль «Рунь» тэхналагічнага інстытута імя Кірава, ансамблі «Гармонік» і «Церніца» Палаца культуры чыгуначнікаў.

Узрост самадзейных артыстаў — ад школьнага да пенсіённага. Доўга апладзіравалі гледачы юным гарманістам з Дома піянераў Заводскага раёна. Горача віталі і аднаго з самых сталых на сцэне — пенсіянера мінчаніна Сяргея Цімафеевіча Казака.

— Я жыву ў пяціпавярховым доме, — расказвае Сяргей Цімафеевіч, — і без перабольшання скажу, што пад мой гармонік спяваў кожны жыхар нашага двара. Увечары, калі збіраюцца на лавачцы суседзі, мы разам успамінаем старыя песні. Ахвотна іграю на сямейных святах у сваіх сяброў. Збіраю калекцыю, у якой ёсць баяны, акардэоны, гармонікі.

Вадзіцель аўтобуса Мікалай Кісель пакарыў залу сатырычнымі прыпеўкамі:

— А на гербе на саюзным
Панадзелалі бяды:
Усе снапы парасцягнулі
І разбегліся хто куды!

Пра свой гармонік пенсіянер Аркадзь Рыгоравіч Саламахін расказаў цікавую гісторыю. Зроблены вядомымі майстрамі шэсцьдзесят гадоў назад, інструмент суправаджае аматара ўсё жыццё.

Досыць было прыкладаў таго, што гармонік, як і раней, карыстаецца любоўю — як выканаўцаў, так і слухачоў.

НА ЗДЫМКАХ: удзельнік свята пенсіянер Сяргей Цімафеевіч КАЗАК; сярод гледачоў не было раўнадушных; выступае маладзёжны ансамбль «Рунь»:

Я. ПЯСЕЦКІ.



АПОШНЯЯ ІНФАРМАЦЫЯ АД 18 ДА 18 СУТАК

НА МЫТНІ ЧАКАЮЦЦА «ПАСЛАБЛЕННІ»

Увоз прадуктаў харчавання, тавараў для дзяцей і іншых прадметаў штодзённага попыту, магчыма, яшчэ да новага года будзе вызвалены ад усіх мытных пошлін і падаткаў на імпарт.

Гэта пытанне абмяркоўвалася на апошнім пасяджэнні Камітэта па аператыўнаму кіраванню народнай гаспадаркай краіны і з'яўляецца праектам Указа Прэзідэнта СССР, які, як чакаецца, будзе падпісаны ў лістападзе.

У праект закладзены таксама новыя нормы вывазу савецкай і замежнай валюты грамадзянамі, якія выязджаюць за мяжу. Гэтыя нормы вызначаны ў суме 300 рублёў і 500 долараў.

ПАДСАЛАДЗІЛІ

КРЫЧАЎ (**А. Балдоўскі**). Крычаўскія хлапчукі і дзяўчынкі ласуюцца марожаным гарадскога масларобнага завода. Там пачаў працаваць спецыялізаваны ўчастак, які абышоўся прадпрыемству больш чым у 50 тысяч рублёў.

Абсталяванне на ўчастку ўстаноўлена айчыннае. Яго абслугоўваюць усяго дзве работніцы — Любоў Булаўкіна і Валянціна Маханькова. За змену яны вырабляюць да 600 кілаграмаў «Пламбіра» і «Шакаладнага». Гэта значыць, што больш за пяць тысяч хлопчыкаў і дзяўчынак маюць магчымасць штодзённа меці салодкі ласунак.

● СТОП-ФАКТ ● СТОП-ФАКТ ● СТОП-ФАКТ ●

...І ТАДЫ БУДЗЕ ПОЗНА

У шаснаццацігадовага Сяргея Мельнічэнкі з Калодзішчаў захворванне спіннога мозгу Руса-Леві. Звычайна хвароба перадаецца ў спадчыну. У гэтым жа выпадку бацькі абсалютна «чыстыя». Можа, тут злавесная роля Чарнобыля ці яшчэ што... Маці Сяргея, Ганна Мікалаеўна, вельмі сціплая жанчына, з болем у голасе гаворыць пра тое, што яшчэ зусім нядаўна Сяргей займаўся лёгкай атлетыкай, ездзіў на розныя спаборніцтвы, радаваўся жыццю.

Цяпер гэта жыццё пад вялікай пагрозай. Патрэбна аперацыя за мяжой, якая ацэньваецца прыблізна ў 20—30 тысяч долараў. Калі будуць рублі, Знешэканомбанк абяцае хутка перавесці іх у валюту.

Хвароба прагрэсіруе. У Мінскім інстытуце неўралогіі прапанавалі Мельнічэнкам толькі ўмацоўваючы курс лячэння і папярэдзілі, што праз год хлопец можа зусім не падняцца, і тады будзе позна. Пакуль жа Сяргей, хоць і з цяжкасцю, ходзіць на заняткі ў сваё вучылішча будаўнікоў № 25. Трымаецца мужна. Дырэктар вучылішча дапамог напісаць пісьмы з просьбай аб дапамозе на розныя прадпрыемствы. На «Гарызонце» ўжо абяцаюць валюту.

Я разумею, што цяпер шмат развялося розных «пагарэльцаў», якія збіраюць больш на свае карыслівыя патрэбы. Але мушу з усёй адказнасцю запэўніць шаноўных чытачоў: гэта не той выпадак. І таму хачу, каб мая заметка стала зваротам да ўсіх неабыякавых да чужой вялікай бяды людзей і арганізацый. Дапамажыце, калі ласка, чым можаце.

Сяргею далі II групу інваліднасці і выпісалі пенсіённае пасведчанне: «Інвалід дзяцінства». Ганна Мікалаеўна сказала: «Вы разумееце, адна справа, калі ў дзіцяці з нараджэння хвароба нейкая, і зусім іншае, калі вось так, малады, здаровы, прыгожы хлопец на парозе смерці».

Ганна Мікалаеўна не ведае, як напісаць пра гэта свайму старэйшаму сыну ў армію.

Яму, Сяргею Мельнічэнку, вельмі не пашчасціла, здарылася тое, што, па сутнасці, можа здарыцца з кожным з нас.

Рублёвы разліковы рахунак: Мінск, р/с 609025, 14800 400268, Ленінскі раён, Мінскбізнесбанк. Валютны рахунак будзе паведамлены ў нашай газеце пазней.

А. КОКТЫШ.

ЗАЙЗДРОСНАЕ ЖЫЦЦЁ

Тыя, хто праязджае па дарозе Лунна—Гродна, не могуць не звярнуць увагі на арыгінальныя дамы-катэджы, якія выраслі на ўскраіне вёскі Квасаўкі. Тут працуе і конна-спартыўная школа. Калгасам выдзелены таксама 2 мільёны рублёў на будаўніцтва фізкультурна-аздараўленчага комплексу. Навокал — маляўнічыя месцы. Ну што ж, пазайздросцім мясцовай моладзі!

Пастанова Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

АБ ДАКЛАДЗЕ САВЕТА МІНІСТРАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ «АБ ЭКАНАМІЧНЫМ СТАНОВІШЧЫ Ў РЭСПУБЛІЦЫ»

Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

1. Прыняць да ведама даклад Старшыні Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь Кебіча В. Ф. «Аб эканамічным становішчы ў рэспубліцы».

2. Даручыць камісіям Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь правесці аналіз ходу выканання Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь праграмы пераходу рэспублікі да рыначнай эканомікі і Дзяржаўнай праграмы Рэспублікі Беларусь па стабілізацыі эканомікі і сацыяльнай абароне насельніцтва.

3. Даручыць Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь сумесна з Нацыянальным банкам Рэспублікі Беларусь і з прыцягненнем навукова-даследчых устаноў арганізаваць дэталёвую экспертную ацэнку і ўсебаковы аналіз праектаў эканамічных пагадненняў і іншых дадаткаў да Дагавора аб эканамічным супольніцтве, маючы на ўвазе максімальнае забеспячэнне эканамічных інтарэсаў рэспублікі, і прадставіць заключэнне Вярхоўнаму Савету Рэспублікі Беларусь у снежні 1991 года.

4. Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь, мясцовым Саветам народных дэпутатаў ажыццявіць сістэму мер дзяржаўнай падтрымкі мнагадзетных сем'яў, асоб з нізкімі даходамі, пенсіянераў, інвалідаў і іншых сацыяльна неабароненых груп насельніцтва.

5. Даручыць Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь разгледзець крытычныя заўвагі і прапановы народных дэпутатаў, выказаныя ў камісіях і на сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь пры абмеркаванні гэтага пытання, распрацаваць план іх рэалізацыі і аб ходзе вырашэння пастаўленых пытанняў інфармаваць пастаянныя камісіі і народных дэпутатаў Рэспублікі Беларусь.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. ШУШКЕВІЧ.

18 кастрычніка 1991 г.
г. Мінск.

Беларусь—Літва: дажывём і да эканамічнага дагавора

Прэс-служба Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь 25 кастрычніка правяла прэс-канферэнцыю з выпадку прыняцця 24 кастрычніка ў Вільнюсе Дэкларацыі аб прынцыпах добрасуседскіх адносін паміж Рэспублікай Беларусь і Літоўскай Рэспублікай. На пытанні журналістаў рэспубліканскіх, цэнтральных і расійскіх сродкаў масавай інфармацыі адказалі старшыня Камітэта па міжнародных справах і знешнеэканамічных сувязях Вярхоўнага Савета Пётр Садоўскі і намеснік міністра замежных спраў Уладзімір Сянько.

Прысутным было паведамлена, што ў адпаведнасці з канстытуцыйным Законам аб дзяржаўнай незалежнасці Рэспублікі Беларусь наш парламент спецыяльнай заявай «Аб прынцыпах знешнепалітычнай дзейнасці Рэспублікі Беларусь» пацвердзіў яе прыхільнасць да прынцыпаў статута ААН, Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека, Міжнароднага пакта аб грамадзянскіх і палітычных правах, Міжнароднага пакта аб эканамічных, сацыяльных і культурных правах. На гэтых падставах і будзе будавацца знешняя палітыка нашай рэспублікі.

Адзін з першых крокаў у гэтым напрамку — устанаўленне дружалюбных адносін з бліжэйшым суседам Беларусі — Літвой. Абедзве дзяржавы абавязваюцца кіравацца ў двухбаковых адносінах прынцыпамі раўнапраўя, тэрытарыяльнай цэласнасці, неўмяшання ва ўнутраныя справы, узаемаразумення і ўзаемавыгаднага супрацоўніцтва. Яны таксама маюць намер забяспечваць адпаведна літоўцам у Беларусі і беларусам у Літве правы і свабоды, роўныя правам і свабодам сваіх грамадзян.

Аднак, адзначылі ўдзельнікі прэс-канферэнцыі, да эканамічнага дагавора паміж нашымі дзяржавамі справа не дайшла: да яго вядзе доўгі і няпросты шлях.

У сувязі з тым, што з лістапада Літва на ўсе тавары адпускае цэны, і яны там узрастуць прыкладна ў два-тры разы, перад Беларуссю паўстае пытанне абароны ўласнага рынку. На думку Пятра Садоўскага, нашаму парламенту трэба адкласці ўсе справы і сур'ёзна заняцца гэтай праблемай. Бо, пакуль паміж Літвой і Беларуссю існуе бязвізавая граніца, ёсць апасенні, што наша рэспубліка стане месцам збыту «драўляных» рублёў і пустых прылаўкаў.

П. Садоўскі і У. Сянько адказалі на шматлікія пытанні журналістаў.

В. МЕНШЫКАВА, кар. БЕЛТА.

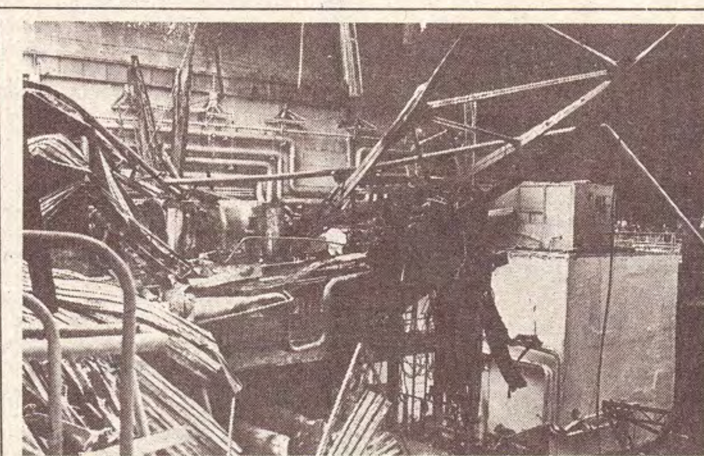
ЗНОЎ ПЯТЛЯ НА ГАЛОСНАСЦЬ?

Развал некалі «непарушнага саюза брацкіх рэспублік» прывёў да распаду і Саюза журналістаў СССР. У Рэспубліцы Беларусь у сродках масавай інфармацыі сёння працуюць 3,5 тысячы прадстаўнікоў гэтай творчай прафесіі. Амаль палавіна з іх стаяць на ўліку ў Мінскай гарадской арганізацыі. Нестабільнасць эканамічнага і палітычнага жыцця напрамую адбіваецца на рабоце многіх выданняў. Манапольнае павышэнне цэн сувязістамі, вытворцамі паперы паставіла большасць выданняў на мяжу банкруцтва. Палітычнае процістаянне закранула і рады журналістаў. Ці зможа ў гэтых умовах творчы саюз дапамагчы сваім членам, а пры неабходнасці — і абараніць іх? Аб гэтым і ішла размова на справаздачна-выбарнай канферэнцыі Мінскай гарадской арганізацыі Саюза журналістаў Беларусі.

Справы ў ёй далёка не бліскучыя. Нядаўна праўленне арганізацыі на працягу сутак выселілі з ранейшага кабінета ў Доме друку, размясціўшы там офіс акцыянернага таварыства. Што чакае ў далейшым гарадскую арганізацыю — сказаць цяжка. Многія з тых, хто выступіў на канферэнцыі, гаварылі аб неабходнасці пераўтварэння творчага саюза ў прафесіянальны. Дэлегаты прапанавалі стварыць творчыя асацыяцыі работнікаў рэдакцый радыё, тэлебачання, друкаваных органаў. Дэлегаты аднагалосна прагаласавалі за рэзалюцыю, у якой гаворыцца: «Удзельнікі XI справаздачна-выбарнай канферэнцыі Мінскай гарадской арганізацыі Саюза журналістаў Рэспублікі Беларусь пратэстуюць супраць мяркуемага аб'яднання Дзяржкамдруку, Дзяржтэлерадыё, БЕЛТА і Галоўліта, расцэньваючы гэта як чарговую пятлю на галоснасць, і звяртаюцца да Старшыні Вярхоўнага Савета С. Шушкевіча і Старшыні Савета Міністраў В. Кебіча з просьбай прыпыніць распрацоўку праекта аб'яднання».

На канферэнцыі выбрана новае праўленне сталічнай арганізацыі Саюза журналістаў.

(БЕЛТА).



Пагроза застаецца

Як вядома, нядаўна на Украіне прынята рашэнне аб закрыцці Чарнобыльскай АЭС. Але пакуль што самая небяспечная ў свеце станцыя працягвае працаваць і... пагражаць. Аб пажары, які адбыўся на ёй 11 кастрычніка і вынікі якога вы бачыце на здымку, шырока паведамлялася ў сродках масавай інфармацыі.

Па просьбе рэдакцыі «Звязды» ўкраінскі журналіст Мікалай Лябах сустрэўся на Чарнобыльскай АЭС з экспертам па ліквідацыі вынікаў пажару доктарам тэхнічных навук, начальнікам упраўлення па сувязях з грамадскасцю Мінатамэнергапрома Я. Ігнаценкам і папрасіў адказаць на некалькі пытанняў.

Інтэрв'ю па трывожнай прычыне «Я. Ігнаценка: «Сістэма працуе, як параненая птушка» чытайце на другой старонцы.

ФАКТ

ТАНКІ — САВЕЦКІЯ, ГАСПАДАР — НЕВЯДОМЫ

У гамбургскім порце затрыманы незвычайны кантрабандны груз. Паліцыя знайшла тут 14 танкаў савецкай вытворчасці, якія былі запісаны ў мытных дэкларацыях як сельскагаспадарчыя машыны. Гамбургская пракуратура пачала пошук уладальнікаў танкаў. Ёсць меркаванне, што баявыя машыны належалі нацыянальнай народнай арміі ГДР.

ШУКАЛА ДЗЯЎЧЫНУ

У райцэнтры Бутурлінаўка Варонежскай вобласці на вяселлі адна са сваячак жаніха пабіла нявесту. Адбыўся гэты сумны выпадак, калі пасля першай шлюбнай ночы госця вырашыла даследаваць ложак, але тое, што шукала, так і не знайшла. Тады, прытрымліваючыся традыцыйных поглядаў на шлюб, яна пусціла ў ход кулакі, у выніку чаго нявеста апынулася ў цэнтральнай раённай бальніцы з падазрэннем разрыву селязёнкі. На шчасце, падазрэнне не пацвердзілася. Затое высветлілася іншая дэталь — на момант бойкі нявеста была цяжарнай ад мужа.

«РУКА ГРУЗІІ» Ў... ГЕРМАНІІ

Больш чым 12 мільёнаў фальшывых долараў вырабілі за два гады 69-гадовы грамадзянін Ізраіля, 52-гадовы гандляр з Германіі, а таксама 50-гадовы інжынер з Грузіі, які мае ізраільскае грамадзянства. Нядаўна тройца паўстала перад судом Франкфурта-на Майне. У час вобыску ў былога грузінскага інжынера было канфіскавана 2,5 мільёна фальшывых долараў, якія «майстры» не паспелі пусціць у абарачэнне.

ТРАПІЎ У ЧУЖУЮ ЯМУ

На месцы былых могілак, дзе знаходзіцца брацкая магіла будаўнікоў Магніткі, узводзіцца новы мікраараён горада Магнітагорска. Нядаўна гэта зямля прыняла яшчэ аднаго няшчаснага: нецвярозы грамадзянін позна ўвечары зваліўся ў канаву глыбінёй больш двух метраў і памёр ад траўм.

ЯЎРЭЙСКАЯ РЭСПУБЛІКА БЕЗ ЯЎРЭЯЎ

Сесія абласнога Савета ў Бірабіджане аб'явіла Яўрэйскую аўтаномную вобласць рэспублікай. Галасаванне прайшло аднадушна, хоць на пачатак года ў вобласці налічвалася толькі чатыры працэнты яўрэяў ад усяго насельніцтва. Ці ні ў тым прычына аднадушнасці мясцовай адміністрацыі, што ў праекце новай канстытуцыі РСФСР няма такой адміністрацыйна-тэрытарыяльнай адзінкі, як аўтаномная вобласць?

РАСПРАНАЦЦА ТАКСАМА ТРЭБА ЎМЕЦЬ

Балючую праблему прыгожа і модна апранацца омская фірма «Афрадзіта» вырашыла падмяніць магчымасцю прафесіянальна распранацца. Яна адкрыла ў Омску школу стрыптызу. Першыя ж дні існавання школы паказалі, што разлік быў правільны: ад жадаючых паступіць у новую навучальную ўстанову адбою няма. Першыя «практычныя» заняткі намечана правесці ў адным з камерцыйных рэстаранаў горада.

ВЕРУ — НЕ ВЕРУ

66 працэнтаў насельніцтва краіны заявілі ў ходзе апытання, праведзенага Усесаюзным цэнтрам вывучэння грамадскай думкі, што пачалі менш давяраць кіраўніцтву краіны ў апошнія месяцы. У 21 працэнта, наадварот, веры прыбавілася. Найбольш рэзкае падзенне даверу да ўрада прадэманстравала Сярэдняя Азія (74 працэнты супраць 66 працэнтаў у сярэднім па краіне). Нерасчараваных аказалася больш за ўсё ў Расіі — 24 працэнты супраць 21 працэнта ў сярэднім па краіне. Сёння поўнасцю давяраюць саюзнаму кіраўніцтву 37 працэнтаў насельніцтва. Не давяраюць — 47.

І ТУТ ДЫСКРЫМІНАЦЫЯ

Вучоныя з Брытанскага савета медыцынскіх даследаванняў прыйшлі да вываду, што штодзённае выкарыстанне малака ў 8 разоў зніжае небяспеку стаць ахвярай інфаркта міякарда. Але ж толькі ў мужчын.

НЕ ВЕР ВУШАМ СВАІМ...

Вядучы расійскай інфармацыйнай праграмы «Вести» выдаў на днях чарговую сенсацыю. Па яго словах, «адзін з высокапастаўленых дзеячаў Беларусі ў Алма-Аце заявіў, што Мінск мае намер прадаць за мяжу па сусветных цэнах ядзерную начынку ад ракет». Хто зрабіў такую «заяву», Ю. Растоў не ўдакладняў, але сказаў, што гэта было зроблена ў неафіцыяльнай абстаноўцы.

Устрымаемся ад каментарыяў...

ФАКТ

ЧАС ПАДПІСАННЯ Ў ДРУК: ПА ГРАФІКУ 21.05, НУМАР ПАДПІСАНЫ Ў 21.05.

Я. ІГНАЦЕНКА:

«СІСТЭМА ПРАЦУЕ, ЯК ПАРАНЕНАЯ ПТУШКА»

Я. Ігнаценка — доктар тэхнічных навук, удзельнік ліквідацыі вынікаў чарнобыльскай катастрофы з першых жа дзён. На працягу 1986—1988 гадоў — генеральны дырэктар ВА «Камбінат» у Чарнобылі. Зараз — начальнік упраўлення па сувязях з грамадскасцю Мінатамэнергапрома.

— Катастрофа 1986 года здарылася ў Чарнобылі ў ноч з пятніцы на суботу. Цяперашні пажар таксама пачаўся ў пятніцу. У сувязі з гэтай аналогіяй, калі вы ехалі на кастрычніцкі пажар, ці не ўзнікла ў вас пачуццё, падобнае на тое, якое ўжо давялося перажыць у красавіку 86-га?..

Інтэрв'ю па трывожнай прычыне

— Пра гэтую аварыю я даведаўся практычна гэтак жа, як і пра тую: быў званок мне дамоў з просьбай прыбыць у міністэрства для ўдзелу ў аказанні садзейнічання па ліквідацыі аварыі.

Ацаніўшы атрыманую інфармацыю — і адразу зразумелі, што ніякай ядзернай аварыі няма і блізка.

— Гавораць: «Выбух быў».

— Ніякага выбуху не было. Пры выбуху, як правіла, вылятаюць вокны. Вокны засталіся цэлымі. А вось успышка была. Турбініст паведаміў: «Мяне крыху падштурхнула». Ціск нейкі быў, але невялікі.

Калі выбіла вадарод з масла там, у падшыпніку, натуральна, гэта ўсё загарэлася і ўтварыўся факел. Потым ферма пластычнай дэфармацыі правалілася — так, што над генератарам, яна пацягнула іншыя, і ўсе яны ўпалі.

Мы дакладна ўявілі, што там адбылося. Такія аварыі былі. І ў Саюзе і за мяжой адбываюцца пастаянна. Два месяцы назад гарэў іспанскі блок атамнай станцыі, і ўся машзала ў іх згарэла. У Англіі таксама штосьці там загаралася. А ў нас летась літаральна чатыры блокі ў Экібастузе на ЦЭЦ згарэлі. У Туркменіі ЦЭЦ на газе таксама з абрушэннем даху гарэла. Цяпер у Закаўказзі велізарны дэфіцыт электраэнергіі, бо гарэла Бакінская ЦЭЦ.

Трэба сказаць, тут даволі нядрэнна былі да пажару падрыхтаваны. Па-першае, мы на гэтай станцыі ў 1987 годзе памянялі дах. Да гэтага быў бітум, а ў неўзгаральных матэрыялах. І таму дах упаў, але не гарэў.

— Але бітум там усё роўна быў. Наверсе...

— Бітум там быў, але яго мала. Вось гэты неўзгаральны матэрыял, зверху бітум, і ўсё гэта пакрыта гравійнай насыпкай.

— Як вы ацэньваеце работу пажарнікаў?

— Пажарнікам было складана. Адна справа нам зразумець, што да чаго, і зусім іншая — выехаць на тушэнне... Таму ў мяне двайная павага да іх, бо яны, сапраўды, якасна спрацавалі. Ёсць адна каманда на станцыі, другая ў Чарнобылі, ну і астатнія потым падцягнуліся. З Чарнігава, Славуціча.

— Зноў жа, усе пажарнікі і станцыйнікі, непасрэдна прыцягнутыя, былі без спецаховы, а толькі з «пялёсткамі». Гэты момант вас не насцярожвае?

— У персанала ёсць індывідуальныя аўтаномныя дыхальныя апараты. Яны карысталіся імі. Вось толькі ад доўгага ляжання ў скрынях яны зліпліся, і я бачыў, як адзін яго нацягнуў, а ён і лопнуў. Такія праблемы былі. Трэба, аднак, сказаць, што ў гэтых апаратах вельмі дрэнна працаваць. Ад дыму закапцілася шкло — і нічога не відаць. У пажарнікаў таксама былі дыхальныя апараты, пра «пялёсткі» не ведаю.

— Колькі, на вашу думку, спатрэбіцца часу, каб ліквідаваць аварыю? Украінскі ўрад тэрмін аднаўлення вызначыў — месяц. Ваша думка наконт гэтага?

— Я думаю, што камісія ці не разумее маштабаў таго, што здарылася, ці бачыць усю ліквідацыю вынікаў пажару толькі ў аднаўленні даху машзалы. Каб запрацаваў блок, трэба не менш пяцідзесяці—васьмідзесяці мільёнаў рублёў. Прычым генератар давядзецца выкідваць, а ён каштуе мільёнаў восем; турбіну, хутчэй за ўсё—таксама, а яна цяпер пацягне на 15 мільёнаў. І аднаўляць, калі хутка, то паўгода.

— Даруйце, пра камісію... Як вы думаеце, зможа яна самастойна вырашыць пытанні ліквідацыі вынікаў гэтага пажару?

— Я так скажу: пачакайце — не. Чаму? Таму што, напрыклад, гэтых турбін, гэтых генератараў проста на Украіне не робяць, гэта машыны ленінградскія. Хоць у прынцыпе ўсё магчыма. Пытанне ў сродках.

З аднаго боку, Украіна абвясціла ўсё сваёй уласнасцю. Пры гэтым яна пакуль ужо не ўносіць грошы ў агульны аварыйны фонд. Усе расійскія атамныя станцыі маюць такі агульны кацёл. У кагосьці генератар зламаецца, у другога ротар турбіны паляціць, у трэцяга — нешта яшчэ. На такія выпадкі і ствараўся цэнтралізаваны фонд. На сёння ж для станцый мы назапашваем запчасткі. Каб станцыі не прастойвалі.

Украінскія станцыі грошы фонду растрацілі (абвясціўшы сябе самастойнымі), цяпер іх проста няма. Толькі на Запарожскай АЭС яны яшчэ захаваліся.

— У час прэс-канферэнцыі прадстаўнік іспанскай прэсы задаваў пытанне, што, можа, сэнсу пускаць другі блок, можа, увогуле выкінуць з украінскую праграму, якая прадугледжвае паступовы вывад з эксплуатацыі блокаў АЭС, і здымаць другі блок зараз першага?

— Калі Украіна настойвае на прынцыповых рашэннях аб вывадзе блокаў, то, магчыма, і няма сэнсу з гэтым важдацца. Заўсёды дах і клінуць. На Украіне ўсе спрачаюцца, хто разумнейшы і самы галоўны, хто найбольш «зялёны» і г. д. Я не паглядзеў па тэлебачанні на Шчарбака, цяперашняга міністра экалогіі Украіны, то ён мне здаўся не такім ужо і «зялёным», ён разважаны. А яшчэ я зразумеў, што яны з дырэктарам Чарнобыльскай АЭС Уманцам сябры. Мяркую, становішча Шчарбака як міністра абавязвае думаць, як рэспубліку забяспечваць энергіяй. Здаецца, хутка «зялёныя» будуць агітаваць за атамныя станцыі. А той жа другі блок у год эканоміць нафты на 200 мільёнаў долараў. Ну, няхай ён паўгода стаіць — значыць, мы страцілі 100 мільёнаў долараў. Цяпер Украіна запатрабавала газ, каб кампенсаваць прастой 2-га блока. А газу, як я разумею, і ў Расіі няма.

— У вас не склалася ўражанне, што пасля пажару калектыў станцыі дэмаралізаваны?

— У некаторай ступені так. Прычыны гэтай аварыі не толькі тэхнічныя, але і палітычныя. Гэта, у першую чаргу, прынятае Вярхоўным Саветам Украіны рашэнне аб закрыцці станцыі. Персанал пачаў разбягацца, бо калектыў не мае перспектывы, пазбаўлены будучыні. Гэта зніжае ступень баявой адказнасці. Уся сістэма працуе, як параненая птушка.

Калі ж казаць пра канкрэтнае — гэта, з аднаго боку, несанкцыянаванае ўключэнне выключальніка, дэфект кабеля. Далей, калі спыняецца турбіна, трэба ўключаць раз'яднальнік. Гэта можна зрабіць за 5 мінут. І нічога не было б. А персанал зрабіў гэта за 25 мінут. Адна справа, калі чалавек трымаецца за месца, і іншая — калі ён думае, што яму ўжо ўсё роўна...

— Цяпер, пасля пажару, многія работнікі на ЧАЭС гаварылі: «Навошта нам трымацца за Чарнобыль, калі мы можам паехаць за мяжу зарабляць валюту». Як вы думаеце — гэта рэальна?

— У іх сваіх спецыялістаў хапае. А потым — мова. Перспектыва выехаць за мяжу ёсць, бадай, толькі ў рамонтнікаў, бо ў іх атрымліваюць максімальныя дозы апраменьвання рамонтнікі. І вось ведаю, не трэба. Але там прафсаюзы сочаць, каб іх спецыялісты не засталіся без работы. Да таго ж, у іх не трымаюць пры кожнай станцыі брыгады рамонтнікаў. Усе работы ажыццяўляюцца цэнтралізавана. У Францыі, напрыклад, перагрузку рэактара, рамонт ажыццяўляе завод-вытворца.

— Калі вы гаварылі аб прычынах пажару, то сказалі, што асабісты момант тут прысутнічае, бо калі людзі былі зацікаўлены, наўрад ці б гэта здарылася б. Ці не здаецца вам, што гэта была ўсё ж нейкая злачынная халатнасць?

— Я так не думаю. Гэта, на мой погляд, наша звычайная марудлівасць у выкананні задач.

НА ЗДЫМКУ: вынікі пажару на ЧАЭС.

Фота АЎТАРА.

170 ЮНАКОЎ І ДЗЯЎЧАТ набываюць веды ў сярэдняй спецыялізаванай школе Беларускай дзяржаўнай політэхнічнай акадэміі. Да таго як паступіць сюды, яны прайшлі праз сур'ёзны конкурс. На кожнае месца было амаль трое прэтэндэнтаў. Затое ёсць цяпер і цвёрдая надзея стаць у недалёкай будучыні студэнтамі акадэміі.

НА ЗДЫМКУ: з вучнямі вядзе заняткі выкладчык фізікі Наталля Мікалаеўна РАКІНА.

Фота М. АМЕЛЬЧАНКІ.

Ваша пісьмо атрымалі

«З красавіка 1990 года рамантуецца наша вуліца. Усё перакапана так, што ні праехаць, ні прайсці. Не толькі перастаў хадзіць аўтобус, а нават «хуткую» не можам выклікаць — не пад'едзе». Гэта радкі з пісьма ў «Звязду» жыхароў дамоў №№ 157, 159, 161, што па вуліцы Лепяшынскага г. Гомеля. Адначасова яны скардзіліся і на іншыя недахопы, нявырашаныя пытанні, якія перашкаджаюць людзям нармальна жыць.

Намеснік старшыні выканкома Гомельскага гарадскога Савета народных дэпутатаў М. ГАПОНЕНКА паведаміў рэдакцыі:

— Згодна з распараджэннем выканкома гарсавета, усе пытанні, узнятыя ў заяве, былі разгледжаны камісіяй з выездам на месца. Высветлілася, што цяпер прадпрыемствам «Гаргаз» пракладзены неабходныя ўводы да прыватных дамоў. У той жа час «Дарбуд» вядзе работы па капітальнаму будаўніцтву праезджай часткі вуліцы. Іх плануецца закончыць да канца года.

Для ліквідацыі недахопаў па эксплуатацыі жылых дамоў №№ 157, 159, 161 ЖРЭТу Чыгуначнага раёна даручана на працягу 1992 года выканаць рамонт даху і падвалаў.

Будаўніцтва новага жылога дома па вул. Лепяшынскага будзе весціся па праекту, распрацаванаму інстытутам «Гомельграмадзянпраект». Так што нормы дваровай тэрыторыі захаваны.

У мэтах паляпшэння забеспячэння жыхароў гэтага раёна прадуктамі намечана сёлета ў канцы другога паўгоддзя пачаць будаўніцтва магазіна.

***

Пра бясконцую валакіту з рамонтам тэлевізара напісала К. Бандарчук, якая жыве на станцыі Брожа ў Бабруйскім раёне. Больш таго, як высветлілася, чалавек не можа нават вярнуць сапсаваны апарат.

Адказ старшыні Бабруйскага райсавета Э. БЕКУСА сведчыць:

— Факты доўгага рамонту тэлевізара поўнасцю пацвердзіліся. Філіял № 2 г. Бабруйска Магілёўскага абласнога тэхгандлёвага цэнтра «Гарант» прапануе К. Бандарчук паведаміць свае рэквізіты для пералічэння на яе рахунак кошту рэалізаванага тэлевізара ў суме 240 рублёў.

Далей ідзе парада-прапанова:

«У выпадку нязгоды К. Бандарчук з такімі ўмовамі ёй рэкамендавана на цэнтр «Гарант» і яго філіял № 2 падаць іск у народны суд г. Бабруйска або Бабруйскага раёна».

Вось гэта сервіс, гарантаванае абслугоўванне, калі за выкананнем заказу даводзіцца звяртацца ў праваахоўныя органы.

***

Кур'ёзы, абсурды ў наш час, на жаль, з'ява не такая ўжо рэдкая. Непаразуменне здарылася і з А. Лойка са Старых Дарог. Прынялі яе на работу, а як дайшла справа да зарплаты — выдаваць яе не захацелі.

Тлумачэнне па гэтаму пытанню дае **намеснік упраўлення фінансавання невытворчай сферы і сацыяльнай абароны насельніцтва Міністэрства фінансаў Рэспублікі Беларусь Г. ЖЫДАЛОВІЧ:**

— У адпаведнасці з пастановай Дзяржкамітэта БССР па працы і сацыяльнай абароне насельніцтва ад 30.05.1991 г. № 3 у культурна-асветных установах рэспублікі з 1 мая г. г. уведзены новыя службовыя аклады. У іх уключаны кампенсацыі дадатковых расходаў, звязаных з рэформай рознічных цэн і індэксацыяй даходаў насельніцтва.

Што датычыць аўтара пісьма, то загадам дырэктара Старадарожскага РДК А. Лойка была прынята на штатную пасаду работніка па абслугоўванню іграваых аўтаматаў з 3 па 21 мая і з 7 па 28 чэрвеня для замены работніка, які адсутнічаў часова... Улічваючы, што гэта месца работы з'яўлялася для А. Лойка асноўным (з ёю не быў заключаны тэрміновы працоўны дагавор), згодна з дзеючым заканадаўствам, аплата працы ёй павінна быць праведзена, зыходзячы з новых службовых акладаў, прадугледжаных вышэйуказанай пастановай.

***

Інвалід I групы Мікалай Георгіевіч Пянкрат з пасёлка Юхнаўка Мінскага раёна ў сваёй заяве ў рэдакцыю выклаў такія патрабаванні: «Калі мне не даюць бясплатную пуцёўку ў санаторый, то няхай аплацяць яе кошт». Дарэчы, гэта прадугледжана новым заканадаўствам.

Начальнік аддзела Міністэрства сацыяльнага забеспячэння Рэспублікі Беларусь Я. КОЗАК паведаміў:

— Інваліду I групы М. Пянкрату і яго суправаджаючаму аплачаны кошт дзвюх пуцёвак у санаторый курорта Нафталан. Што датычыць праезду, то такім катэгорыям людзей і іх суправаджаючым у асенне-зімовы перыяд прадастаўляецца 50-працэнтная скідка. А вось у летні час яна не прадугледжана.

АДДЗЕЛ ПІСЬМАЎ «ЗВЯЗДЫ».
(Тэлефон 32-04-52).

БЯДА АГУЛЬНАЯ. РАЗАМ І ЗМАГАЦЦА З ЁЙ

На працягу апошніх гадоў мы пастаянна чуем: злачыннасць расце, злачыннасць наступае. Ці сапраўды ўсё так змрочна? Якая крымінагенная сітуацыя ў рэспубліцы сёння? Што робіцца для яе стабілізацыі? Пра гэта артыкул намесніка міністра ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь генерал-маёра міліцыі Уладзіміра Антонавіча ДАНЬКО.

На жаль, парадаваць чытачоў радаснай перспектывай зніжэння злачыннасці не магу, абстаноўка сапраўды складаная. Толькі за 9 месяцаў гэтага года зарэгістравана амаль 60 тысяч злачынстваў — на 12,7 працэнта больш аналагічнага мінулагодняга перыяду, у тым ліку на 5,3 працэнта павялічылася колькасць цяжкіх. Злачыннасць узрасла ва ўсіх рэгіёнах, за выключэннем Гродзенскай вобласці. Татальны дэфіцыт тавараў усё больш абумоўлівае карыслівыя злачынствы, удзельная вага якіх у структуры злачыннасці складае амаль тры чвэрці. Сярод іх — разбоі, грабяжы, крадзяжы ўсіх відаў, махлярствы.

Больш таго, апошнім часам у дзеяннях правапарушальнікаў усё больш сталі праяўляцца дзёрзкасць, жорсткасць, нават, я сказаў бы, нейкі бяссэнсавы садызм. Вось некалькі прыкладаў.

1 кастрычніка жыхары Новалукомля Петрашкевіч і Жызнеўскі, угнаўшы аўтамашыну «Масквіч», зрабілі вясёлы «круіз» па Чашніцкаму раёну, пакуль не пракалолі кола. Не доўга думаючы, яны вырашылі ўкрасці новае з тэрыторыі мехдвара саўгаса «Сабалі», а заадно і запасціся бензінам. Калі ж злодзеяў убачыў вартаўнік, двое малайцоў так пабілі пажылога чалавека, што той памёр на месцы.

У вёсцы Мікалаева Шумілінскага раёна трое злачынцаў, разбіўшы позна вечарам аконнае шкло, праніклі ў дом пенсіянера Касьянава і, нагрэўшы прас, сталі здзекавацца з яго жонкі, патрабуючы спіртное, а затым, прыхапіўшы мужчынскі касцюм і жаночую шубу, уцяклі, але хутка былі затрыманы.

Як бачым, у першым выпадку чалавечае жыццё аказалася таннейшым за кола і бензін, у другім — адсутнасць запасаў спіртнога каштавала няшчаснай жанчыне пакут, не гаворачы ўжо пра перажытае нервовае ўзрушэнне.

Разбэшчанасць, бездухоўнасць, бязлітаснасць сталі ўласцівыя і падлеткам. Дзікі выпадак адбыўся ў Чэрвеньскім раёне. Чатырнаццацігадовы Рыгор, трынаццацігадовы Анатоль і адзінаццацігадовы Артур завабілі чатырохгадовага Сяргея ў кар'ер. Тут і адбылася жудасная трагедыя. Старэйшыя пачалі здзекавацца з хлопчыка, распрануўшы яго, учынілі распусныя дзеянні, а затым кінулі яму на грудзі цяжкі камень. Учыніўшы зверскае забойства, падлеткі спакойна пайшлі глядзець кіно, а на наступны дзень, калі ўся вёска шукала прапаўшага, таксама рабілі выгляд, што шукаюць. Па справе вядзецца следства, але ўжо сёння відаць, як умовы жыцця падводзілі хлопцаў да злачынства. У Рыгора бацькі пазбаўлены бацькоўскіх правоў, ён даўно пачаў ужываць спіртное і курыць. У характарыстыцы, выдадзенай у школе-інтэрнаце, дзе вучыўся Грыша, гаворыцца, што хлопец падпарадкоўваў сабе малодшых, прымушаў іх красці, парушаў распарадак, а потым і зусім збег з інтэрната. Артур жыў у мнагадзетнай сям'і без бацькі, у 10 гадоў пачаў піць. Аднойчы ўрачы ледзь выратавалі хлопчыка пасля вострага алкагольнага атручэння.

Апошнім часам вельмі многія згвалтаванні ўчыняюцца групамі, прычым удзельнікі іх у большасці сваёй юнакі ад 15 да 18 гадоў. Рост злачыннасці, праяўленне хамства і жывёльных інстынктаў з боку маладых людзей у пэўнай меры звязаны з новымі духоўнымі наркотыкамі. Разбэшчанасці і прастытуцыі, напрыклад, актыўна садзейнічаюць відэа- і кінапракат, і нават зусім не абавязкова замежны. Калі, скажам, «Інтэрдзяўчынка» прадэманстравала, так сказаць, вышэйшую кваліфікацыю гэтай прафесіі, то ўжо наступныя фільмы на гэтую тэму спрашчаюць праблему. Вось фільм «Марыя Магдалена».

У аўтара сцэнарыя і рэжысёра Вароніна атрымалася «пазнавальнае» кіно з мноствам падрабязнасцей: як сябе паводзіць з кліентамі, як з міліцыяй, як у бары, якія існуюць расцэнкі на паслугі. Нагледзеўшыся такіх «кінашэдэўраў», юныя адразу ж пачынаюць «рэпеціраваць» убачанае на сваіх аднагодках.

Служба дні і ночы

І ўсё ж усплеск злачыннасці не азначае, што яна захліснула нас нястрымным патокам і выйшла з берагоў. І хоць тэмпы яе прыросту на працягу ўсяго года даволі высокія, аднак нямала зроблена па яе стрыманню. У выніку колькасць злачынстваў, учыненых на вуліцах, плошчах, у парках і скверах, знізілася больш чым на 4 працэнты, амаль на 14 працэнтаў менш зарэгістравана наўмысных забойстваў, з мінусам ідуць згвалтаванні, разбойныя нападзенні, хуліганствы. Намаганні міліцыі даюць вынікі. Расследавана больш як 33 тысячы злачынстваў, што на 6,9 працэнта больш мінулагодняга. Раскрыццё іх не апускаецца ніжэй 70 працэнтаў.

У сферы эканомікі выяўлена каля васьмі з палавінай тысяч злачынстваў, што значна больш мінулагодняга перыяду, у тым ліку на 9,2 працэнта павялічылася колькасць выкрытых крадзяжоў у буйных і асабліва буйных размерах. У спекулянтаў, раскрадальнікаў, хабарнікаў і іншых дзялкоў забрана і аддадзена ў даход дзяржавы грошай і каштоўнасцей на суму звыш 9 мільёнаў рублёў, амаль на 8 працэнтаў больш раскрыта злачынных груповак, якія займаюцца ўсялякага роду падпольным бізнесам.

Гэтыя вынікі ў асноўным дасягнуты дзякуючы таму, што супрацоўнікі міліцыі не аказаліся дэмаралізаванымі абвастрэннем сітуацыі. Сярод іх нямала сумленных, мужных работнікаў, гатовых у любую мінуту ахвяраваць жыццём дзеля выратавання людзей.

Свой уклад у справу барацьбы са злачыннасцю ўносяць і жыхары рэспублікі. Ёсць прыклады ініцыятыўных, умелых і самаадданых дзеянняў грамадзян.

Праваахоўныя органы пастаўлены дзяржавай у цяжкае становішча, і перш за ўсё з-за поўнай неразбярыхі ў заканадаўстве: сёння ствараем кааператывы, заўтра іх душым, штурхаем на паўлегальны спосаб існавання. Выдаецца ўказ, а ўслед ідзе цэлы букет нярэдка супярэчлівых яму падзаконных актаў. І, канешне ж, безнадзейна адстаём з прыняццем вельмі неабходных законаў. У выніку тое, што з пункту гледжання любога разважнага чалавека з'яўляецца злачынствам, юрыдычна саставу злачынства не мае або наадварот.

Мы вышукваем паўзабытыя або прыдумваем новыя словы, якія тлумачаць прычыну росту злачыннасці. Шкодніцтва, сабатаж, непрацоўныя даходы, ценявая эканоміка — усё гэта тэрміналогія ідэалагічнага плана. Пакуль замест таго, каб фарміраваць нармальную эканоміку, будзем весці ідэалагічную барацьбу — мы асуджаны на «бязлітасны» і такі ж бяссэнсавы бой з уласным ценем. Больш таго, міліцыя можа аказацца ў ролі «грамадскага» стрэлачніка, вымушанага адказваць за сацыяльныя хваробы.

Не так даўно ўрад прыняў шэраг рашэнняў, накіраваных на ўмацаванне органаў унутраных спраў, на расшырэнне магчымасцей міліцыі ў барацьбе са злачыннасцю. Справа, здавалася б, патрэбная і своечасовая, але паглядзіце, як яна выконваецца. Так, у пастанове Савета Міністраў рэспублікі ад 25 кастрычніка мінулага года, якая зацвердзіла Праграму барацьбы са злачыннасцю ў Беларусі на 1991—1995 гады, Дзяржплану і Дзяржснабу было даручана прадугледзець выдзяленне праваахоўным органам тэхнічных сродкаў на значную суму. Толькі легкавых аўтамабіляў МУС павінна атрымаць 2.038. Лічбы на паперы ўражваюць, у жыцці ж атрымліваецца іншае. Сёлета з запланаваных 400 аўтамашын атрыманы 175. Іншых тэхнічных сродкаў айчыннай вытворчасці паступіла на суму 110 тысяч рублёў, што складае ўсяго 0,5 працэнта ад запланаваных паставак. Просьба аб выдзяленні валюты для набыцця імпартнай крыміналістычнай тэхнікі пакуль што застаецца без адказу. У выніку толькі ў патрульна-паставой службе міліцыі з 481 належнай па норме машыны ў наяўнасці 343, ды і сярод іх многія ўжо даўно падлягаюць спісанню. У дарожна-патрульнай службе ДАІ адзін аўтамабіль прыпадае на 7 інспектараў, прычым са строгім лімітам ГЗМ. Вось і атрымліваецца, што пешы «гаішнік» па існуючых нормах павінен забяспечваць бяспеку руху аж на 200 кіламетрах дарог абласнога і мясцовага значэння.

Нядаўна давялося пабываць у Германіі, дзе меў магчымасць паглядзець, у якіх умовах там працуюць праваахоўныя органы. На вялікі жаль, параўноўваць тэхніку нямецкай паліцыі і нашай міліцыі проста немагчыма. У іх суцэльная камп'ютэрызацыя, не гаворачы ўжо аб тым, што аўтамабіль з больш-менш сур'ёзнай паломкай нашы калегі за мяжой прадаюць і тут жа, з дапамогай мясцовых улад, набываюць новыя.

Але гэта тэхнічны бок праблемы. Цяпер, як гаварылі нядаўна, пра чалавечы фактар. Нагрузка на кожнага супрацоўніка крымінальнага вышуку буйнога РАУС складае 50—60 злачынстваў, амаль столькі ж спраў знаходзіцца ў вытворчасці кожнага следчага. Вал правапарушэнняў нарастае, больш падрыхтаванымі і кваліфікаванымі становяцца метады дзеянняў злачыннага свету, што, натуральна, патрабуе ўсё большых намаганняў і затрат на раскрыццё і расследаванне злачынстваў. Усё часцей нашы работнікі сутыкаюцца з узброеным процідзеяннем. За 9 месяцаў зарэгістравана 316 фактаў супраціўлення работнікам міліцыі пры выкананні імі сваіх службовых абавязкаў, 8 разоў злачынцы рабілі замах на іх жыццё.

Вядома, не кожны пажадае працаваць у такіх умовах. Людзі ідуць з міліцыі. Сёння ў вядучай службе — крымінальным вышуку — амаль дзве трэці супрацоўнікаў працуюць на пасадзе менш трох гадоў. Некамплект у сярэднім па МУС складае 8,5 працэнта, а ў Гомельскай вобласці і Мінску — больш як 12 працэнтаў. Ды і хто стане дзень і ноч аддаваць рабоце, рызыкаваць жыццём і атрымліваць зарплату ніжэй вадзіцеля тралейбуса.

Рэспубліка пераходзіць да новага, грамадска-эканамічнага ўкладу. Як будзе складвацца аператыўная абстаноўка, прагназіраваць складана. Ёсць рэальная небяспека новых відаў злачынстваў, як гэта было з развіццём кааператыўнага руху, які выклікаў хвалю рэкету, нападзенняў на вадзіцеляў прыватных таксі і г. д. МУС прымае адпаведныя меры: правяло структурную рэарганізацыю, скараціла кіраўнічы апарат, але патрэбна і дзейсная дапамога дзяржавы і ўсёй грамадскасці.

Рост злачыннасці не можа не хваляваць. Гэта наша агульная бяда. І змагацца з ёю трэба разам.

ПАДРУЧНІК ДЛЯ БІЗНЕСМЕНА

Навінкі кнігарні

Пераход да рыначных метадаў гаспадарання звязаны, як вядома, з расшырэннем эканамічнай самастойнасці вытворчых калектываў, стварэннем арэндных, сумесных і малых прадпрыемстваў, умацаваннем прыватнага бізнесу.

А як навучыцца граматна весці справу, што для гэтага неабходна чытаць? Адпаведнай жа літаратуры сёння яўна не хапае. Зменшыць дэфіцыт у гэтым плане дапаможа такое выданне, як «Кароткі слоўнік прадпрымальніка», які падрыхтавалі да друку І. Анікееў, А. Цыганкоў і У. Шэпель. Гэты падручнік, несумненна, акажа немалую дапамогу як тым вытворцам, якія ўжо трывала ўвайшлі ў рынычныя структуры, так і маладым бізнесменам.

У кнізе даецца тлумачэнне асноўных эканамічных катэгорый і тэрмінаў, што ўваходзяць у агульнае паняцце «прадпрымальніцкая дзейнасць». Чытачы даведаюцца пра новы вопыт, набыты ўжо ў айчынным бізнесе, атрымаюць інфармацыю пра раней невядомае ў тэорыі і практыцы дзелавых адносін у нашай краіне.

«Кароткі слоўнік прадпрымальніка» выходзіць у свет у рэспубліканскім выдавецтве «Полымя».

І. ПАЖОГА.

Футбол

Каму яшчэ ачкі патрэбны?!

...Ганьба! Ганьба! — пад такія воклікі большасці з чатырох тысяч аматараў спорту, якія прыйшлі ў мінулую нядзелю на мінскі стадыён «Дынама», заканчвалася сустрэча гаспадароў поля са спартакаўцамі Уладзікаўказа. Справядлівасці дзеля трэба сказаць, што ў гэты раз балельшчыкі не падманваліся, і пальца ім не абвядзеш. Зразумелі яны: матч «згулялі» за кулісамі, а з іх у чарговы раз проста здзекуюцца.

Прагнозаў адносна зыходу гульні перад яе пачаткам было больш чым дастаткова. І ўсё ж многія — і спецыялісты, і журналісты, апусціўшы вочы, сцвярджалі: госці пераможуць! Ігнаравалася і тое, што перамога мінчан над спартакаўцамі ў Уладзікаўказе ў першым крузе — 2:0 і магчымасць дынамаўцаў заняць шостае месца ў турнірнай табліцы (а яно, дарэчы, у тым выпадку, калі нехта з першай пяцёркі заваюе Кубак Савецкага Саюза, дасць права ў наступным годзе выступаць у розыгрышы Кубка УЕФА), і, нарэшце, абсалютная рэальная розніца ў класе... Аргумент жа быў адзін: «Спартак» на мяжы вылету з вышэйшай лігі, і ён «зробіць» усё, каб узяць у Мінску так патрэбныя два ачкі.

...Усяго дзесяць мінут спатрэбілася ўладзікаўказцам, каб вырашыць свае праблемы. Праўда, на іх цэнтр у атаку ўпушчаны пайшоў абаронца «Спартака» Алі Алчагіраў. Так, той самы Алчагіраў, які яшчэ летась выступаў за мінскае «Дынама». Няўклюдна «праваліўся» адзін наш абаронца, другі, трэці, варатар Юрый Курбыка таксама «згуляў» больш чым дзіўна і вынік — гол у вароты гаспадароў. Як высветлілася, пераможны. Праўда, мінчане двойчы мелі стопрацэнтныя шансы адыграцца, але капітан каманды Віктар Сокал, не адважыўшыся паруйнаваць «ўсё, што было...».

На пасляматчавую прэс-канферэнцыю многія з нашых калег не пайшлі. Надакучыла ўжо слухаць тлумачэнні галоўнага трэнера «Дынама» Міхаіла Вяргеенкі «прычын» паражэння. Прынамсі, мы ўжо гэта чулі і пасля гульні з кіяўлянамі ў першым крузе, і пасля сустрэчы з «Памірам» — у другім. Толькі восень паказала, што каманда «Дынама» аб шчырым футболе...

А тым часам, за тур да фінішу чэмпіяната краіны, высветліліся ўжо чэмпіён і сярэбраны прызёр. Пры 21 годзе пасля перапынку абсалютнымі чэмпіёнамі сталі армейцы. Настаўнікі каманды Паўлу Садырыну ўдалося стварыць каманду, якая пацярпела за сезон усяго толькі тры паражэнні — вынік, паказаны армейцамі, гаворыць сам за сябе. «Серабро» першынства - 91 атрымаюць спартакаўцы Масквы, а за бронзавыя медалі ў апошнім туры разгарнуцца напружаная барацьба. Прынамсі, аб гэтым можна меркаваць і па турнірнай табліцы:

	В	Н	П	М	А
ЦСКА	17	9	3	55 — 29	43
Спартак	16	7	6	55 — 29	39
Дынама К.	13	9	7	43 — 33	35
Тарпеда	12	10	7	35 — 20	34
Чарнаморац	9	16	4	38 — 24	34
Дынама Мн.	11	7	11	40 — 40	29
Арарат	11	6	12	29 — 36	28
Дынама	9	10	10	29 — 31	28
Днепр	9	10	10	30 — 33	28
Памір	7	13	9	28 — 31	27
Шахцёр	8	10	11	29 — 38	26
Металург	9	7	13	26 — 36	25
Спартак У.	8	8	13	31 — 40	24
Пахтакор	8	7	14	34 — 44	23
Металіст	7	9	13	29 — 41	23
Лакаматыў	5	8	16	17 — 45	18

Вось якія вынікі зафіксаваны ў матчах 29-га тура: ЦСКА — «Дынама» (Масква) — 1:0, «Спартак» (Масква) — «Тарпеда» — 1:2, «Шахцёр» — «Дынама» (Кіеў) — 1:2, «Чарнаморац» — «Пахтакор» — 2:0, «Металіст» — «Металург» — 3:1, «Днепр» — «Памір» — 1:1, «Лакаматыў» — «Арарат».

Апошні тур чэмпіяната 1991 года — 2 лістапада. У гэты дзень мінчане сустрэнуцца на сваім полі з ерэванскім «Араратам». Уладальнік бронзавых узнагарод, на нашу думку, хутчэй за ўсё вызначыцца ў паядынку «Тарпеда» — «Дынама» (Кіеў). Але, як кажуць, пажывём — пабачым...

А. ПАМОРСКІ.

Хакей

Хлопчыкі для біцця

Закончыўся першы круг папярэдняга этапа адкрытага чэмпіяната краіны па хакею сярод каманд вышэйшай лігі. Так і не парадавалі сваіх прыхільнікаў спартсмены мінскага «Дынама»: у 15 праведзеных сустрэчах яны атрымалі ўсяго толькі дзве перамогі, дзве гульні закончылі ўнічыю і ажно адзінаццаць прайгралі. І як вынік — апошняе месца ў турнірнай табліцы.

Шанц хоць неяк рэабілітавацца сябе ў вачах балельшчыкаў прадставіўся мінчанам у апошнім матчы — з омскім «Авангардам». Аднак і на гэты раз каманда была безыніцыятыўнай, абыякавай. Павёўшы ў ліку — спачатку 1:0, а потым — 2:1, дынамаўцы, тым не менш, утрымаць перавагу не змаглі. Нават у дадатковай пяцімінутцы лік 2:2 не змяніўся, і калі хакеісты Омска нічыёй былі задаволены, дык мінчане ніякіх эмоцый не выказвалі. Здаецца, каманда пагадзілася з роляй пастаўшчыкоў ачкоў для іншых клубаў вышэйшай лігі...

Дык ці не час сказаць сваё важкае слова кіраўніцтву Белсавета «Дынама»?! Ці ўжо хакей яго не цікавіць?

А. НЕСЦЕРАЎ.

РАДЫЁ ПЕРАХВАТ

● РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁ «СВАБОДА»

Выбары ў Польшчы прыцягнулі ўвагу міжнароднай грамадскасці да гэтай краіны. Адзначаецца цяжкае жыццё яе насельніцтва. Людзі стаміліся ад эканамічнай неразбярыхі, палітычных дуэляў партый, якіх звыш 60-ці. І праграмы іх цяжка адрозніць адна ад адной. Магазіны поўныя тавараў, але ў людзей няма грошай. Шмат прадпрыемстваў закрылася, што прывяло да вялікага беспрацоўя. У краіне велізарны дэфіцыт бюджэту.

ГОЛАС АМЕРЫКІ

Згодна з ацэнкамі амерыканскіх спецыялістаў, якія вярнуліся з СССР, краіне пагражаюць зімой вялікія цяжкасці, але голаду не будзе. Галоўная праблема ў СССР, на іх погляд, размеркаванне прадуктаў харчавання. Прэзідэнт Буш бачыць у рэарганізацыі неэфектыўнай сістэмы размеркавання ядро любой будучай амерыканскай дапамогі СССР. Магчыма, туды выедуць групы экспертаў, якія зоймуцца арганізацыяй дастаўкі тавараў у гандлёвую сетку.

Ірак быў бліжэй да канчатковага вырабу ўласнай вадароднай бомбы, чым усе думалі раней. Такі вывад экспертаў ААН. Гэта сведчыць аб той вялікай небяспецы, якая зыходзіць з краін трэцяга свету. А таму трэба ўвесці больш строгі міжнародны кантроль над перадачай ядзерных тэхналогій.

У ЗША разгараюцца дыскусіі наконт таго, як дапамагчы Кубе перайсці да дэмакратыі. Бо рэжым Ф. Кастра зараз перажывае самы востры крызіс за 30 гадоў свайго існавання. Рэзкае скарачэнне савецкай дапамогі і аб'ёмаў гандлю з СССР і яго саюзнікамі не дае рэжыму шанцаў на выжыванне, нягледзячы на жорсткія праследаванні праціўнікаў.

РАДЫЁ «ШВЕЦЫЯ»

У Швецыі напярэдадні выбараў у парламент праводзяцца выбары ў школах. Гэта свайго роду ўрок парламентарызму для вучняў. Як размеркаваліся галасы? Школьнікі зараз у першую чаргу падтрымліваюць кансерватараў, на другім месцы — сацыял-дэмакраты, якія, дарэчы, страцілі шмат галасоў сярод вучняў. 10 працэнтаў школьнікаў увогуле адмовіліся галасаваць, яшчэ 10 працэнтаў галасавалі за партыі ў раздзеле «рознае», сярод якіх былі праваэкстрэмісцкія партыі. З 370 школ і гімназій, дзе праводзіліся выбары, у 28 вучні прагаласавалі за правыя партыі і тыя, якія прапаведуюць антыміграцыйныя настроі.

● РАДЫЁПЕРАХВАТ ● РАДЫЁПЕРАХВАТ

«Аўтограф» на гарсавеце

ГОМЕЛЬ. «Тут прытон беззаконня», «Гальдадзе і Касых у адстаўку» — такія «аўтографы» пакінуў нехта ноччу на будынку гарсавета. Вялікія літары, напісаныя белай масляной фарбай, ужо зніклі пад слоем іншай, але многіх жыхароў горада ўчынак невядомых жыхароў прымушае задумацца вось над чым.

У апошні час акты вандалізму ў горадзе над Сожам перыядычна паўтараюцца.

І вось зараз такі надпіс: патрабаванне адстаўкі старшыні абноўленага гарсавета С. Гальдадзе і першага намесніка старшыні гарвыканкома Э. Касых. Відаць, некаму не падабаецца дзейнасць новага дэпутацкага корпуса і прынятыя на сесіі рашэнні. Але ж ці такімі метадамі трэба выступаць супраць іх?

Вось дык загадка

АСІПОВІЧЫ. (І. Сцяпура). Сапраўды, дзіўную загадку, над якой трэба паламаць галаву кіраўнікам прадпрыемстваў горада, задало кіраўніцтва аўтапарка № 19.

Праз раённую газету яно паведаміла аб тым, што з прычыны адсутнасці фондаў на выплату заработнай платы вадзіцелям у аўтапарку № 19, рух гарадскіх аўтобусаў з 1 лістапада будзе наладжаны толькі да 23 гадзін. Усе дзівосы гэтага паведамлення ў тым, што ў аўтапарку № 19 дзеля сваёй выгады не падумалі аб людзях, тых, якія вяртаюцца з Мінска, Магілёва, Брэста пасля 23 гадзін.

Першае інтэрв'ю А. Лук'янава

Паводле даных, атрыманых з агенцтва «Інтэрсепт», у эфіры прагучала паведамленне карэспандэнта міжнароднага французскага радыё:

— У верасні ў Парыж прыязджаў вядомы маскоўскі адвакат Генрых Падва, які цяпер з'яўляецца абаронцам былога старшыні былога Вярхоўнага Савета былога СССР Анатоля Іванавіча Лук'янава. Я папрасіў яго перадаць Лук'янаву некалькі пытанняў: а раптам ён захоча адказаць? Прыехаўшы ў Маскву, я пазваніў Генрыху Паўлавічу Падве, які сказаў мне, што я магу прыходзіць за адказам. Убачыўшы запіску з гэтымі адказамі, я быў спачатку засмучаны — адказы кароткія, адназначныя і нічога сенсацыйнага ў іх не было. Аднак, падумаў я пазней, гэта, тым не менш, адзінае інтэрв'ю з Лук'янавым пасля таго, як ён апынуўся за кратамі «Матроскай цішыні». Ужо гэта само па сабе цікава, тым больш, што Лук'янаў не адказвае на пытанні следства.

Пытанне: Калі і як вы даведаліся аб планах ГКЧП?

Адказ: 18 жніўня ўвечары.

Пытанне: Якія прапановы, просьбы ці загады былі зроблены ГКЧП? Якой была ваша рэакцыя?

Адказ: Было прапанавана ўступіць у ГКЧП, нават у спісе саставу быў. Рэакцыя — адмова.

Пытанне: Калі вы мелі магчымасць размаўляць з Міхаілам Сяргеевічам Гарбачовым напярэдадні і пасля путчу?

Адказ: Да путчу — 13 жніўня, пасля — 21 жніўня.

Пытанне: На чым, на вашу думку, грунтуецца ўпэўненасць Гарбачова ў вашым дачыненні да змовы?

Адказ: Не ведаю, магу толькі здагадвацца, таму не хачу нічога сцвярджаць.

Пытанне: Калі вы зразумелі, што арышт немінучы?

Адказ: Калі была атрымана згода Вярхоўнага Савета.

Пытанне: Ці адпавядаюць умовы зняволення вашым мінулым уяўленням аб савецкіх турмах?

Адказ: Больш-менш.

На некаторыя пытанні Лук'янаў адказваць адмовіўся. Вось гэтыя пытанні: хто, на вашу думку, з'яўляецца ініцыятарам перавароту? Ці чакаеце вы справядлівага суда? І нарэшце: які ваш палітычны прагноз развіцця падзей у былым СССР? Аб тым, чаму Анатоль Іванавіч вырашыў адказаць на нашы пытанні і чаму адказаў ён толькі на некаторыя з іх, вы даведаецеся з кароткага інтэрв'ю з Генрыхам Паўлавічам Падвай, якога я папрасіў пракаменціраваць адказы яго кліента.

Пытанне: Ці адказваў раней з турмы Лук'янаў на пытанні прэсы?

Адказ: Не, ніводнага адказу яшчэ не было з яго боку. Гэта тлумачыцца вось чым. Ён не дае паказанняў катэгарычна ніякіх. Ён наогул не размаўляе са следчымі органамі. Гэта тлумачыцца дзвюма прычынамі. Па-першае — пратэст супраць незаконнага, з нашага пункту гледжання, затрымання. Па-другое — чыста тактычны прыём абароны. Справа ў тым, што мы не абсалютна ўпэўнены ў добрасумленнасці ўсіх следчых, а таму не хочам выкладваць свае козыры абароны.

АПОШНЯЯ ІНФАРМАЦЫЯ АД 18 ДА 18 СУТАК

МІНСК

НА АДПАЧЫНАК У КРЫМ

ЖЛОБІН. (М. Шуканаў). Амаль месяц у Жлобінскай школе-інтэрнаце не было чуваць дзіцячых галасоў. Справа ў тым, што ўсе выхаванцы праходзілі курс аздараўлення на курортных базах Геленджыка і Керчы.

Вялікае задавальненне гэтай паездкай выказаў дырэктар школы-інтэрната Віктар Раманенка, які асабліва падкрэсліў, што ўдалося зрабіць усебаковае медыцынскае абследаванне ўсіх дзяцей. Паездка старэйшых класаў фінансавалася абласным саветам прафсаюзаў. А самыя маленькія ездзілі за кошт школы. Праўда, гарадское турыстычнае бюро прадаставіла ім ільготныя пуцёўкі з 50-працэнтнай скідкай.

ВОСЬ ТАБЕ І СЛОНІМ

СЛОНІМ. **(М. Мініч).** «БМВ», «Мерседэс», «Таёта», «Фольксваген» і іншыя легкавушкі замежных марак сталі звычайнай з'явай на дарогах горада і раёна.

Як паведамілі ў мясцовым ДАІ, зарэгістравана ўжо каля тысячы машын замежнай вытворчасці, якія знаходзяцца ў прыватным карыстанні.

ДАПАМАГЛА СКАРБОНКА НЕПТУНА

МАЛАРЫЦКІ РАЁН. **(А. Арцёмаў).** Сок морквы — незаменны ў дзіцячым харчаванні. Аднак строгі медыцынскі кантроль дапускае на перапрацоўку далёка не ўсю моркву. Як правіла, гэта агародніна ўтрымлівае шмат нітратаў.

Высветлілася, што можна вырошчваць моркву і без шкодных кампанентаў. Поспеху, напрыклад, дасягнулі ў калгасе «Дружба». Галоўным угнаеннем плантацый морквы былі сапрапелі, якія здабываюцца з дна мясцовага возера. Морква атрымалася смачнай, сакавітай і ўраджайнай, а галоўнае —зусім без нітратаў. Калгас справядліва вырашыў прадаваць сваю прадукцыю даражэй.

ПАДВОДНАЯ ЛОДКА РОДАМ З... ЧЭРВЕНЯ

ЧЭРВЕНЬ. (І. Фурык). Цікавы экспанат перадаў раённаму краязнаўчаму музею супрацоўнік Акадэміі навук Беларусі А. Фурс. Гэта чарцяжы, распрацоўка і апісанне першай у свеце падводнай лодкі. Аўтар незвычайнага праекта — наш зямляк, ураджэнец Чэрвеньшчыны Казімір Чарноўскі.

За сувязі з дзекабрыстамі таленавіты вынаходнік быў зняволены ў Петрапаўлаўскую крэпасць. Там, у змрочнай адзіночцы, Чарноўскі і займаўся навуковымі разлікамі, аднак вынаходства так і засталося за турэмнымі сценамі. Царскія ўлады не сталі траціць час на разгляд праекта нейкага бунтаўшчыка.

Далейшы жыццёвы шлях Казіміра Гаўрылавіча Чарноўскага губляецца ў сібірскіх ссылках.

— Куды знікае прадукцыя нашага прадпрыемства? — такое пытанне часта задаюць работнікі Барысаўскага хрустальнага завода. Працуюць яны ў гэтым годзе нікольکі не горш, чым раней, калі не толькі ў музеі, але і на прылаўках магазінаў былі ў шырокім асартыменце вырабы прадпрыемства.

Сёлета барысаўчане стварылі яшчэ дваццаць пяць арыгінальных навінак з хрусталю. 880 тысяч вырабаў выпусцілі дадаткова да планавага задання дзевяці месяцаў. Іх прадукцыю добра ведаюць і ахвотна купляюць у ЗША, Англіі, Аўстрыі, Швецыі і іншых краінах. Праўда, экспартныя пастаўкі складаюць усяго 10 працэнтаў ад агульнага аб'ёму. Амаль палавіна цудоўных ваз, графінаў, фужэраў застаецца ў рэспубліцы. Але дзе? Ці знойдзецца дэтэктыў, якому пад сілу раскрыць гэту тайну?

НА ЗДЫМКУ: навінкі хрустальнага завода.

Фота **В. АЛЯШКЕВІЧА.** (БЕЛТА).

ВЕТЭРЫНАРЫ — ПРАДПРЫМАЛЬНІКІ

ЖЛОБІН. (М. Шуканаў). На базе раённай ветэрынарнай службы створана малое прадпрыемства па ветэрынарнаму абслугоўванню жывёлы.

По словах галоўнага ветурача раёна Ашота Гукасяна, такога роду аб'яднанне з'яўляецца першым у нашай рэспубліцы. Ідэя яго стварэння заключаецца ў тым, каб зрабіць ветэрынарную службу ў фінансавым плане незалежнай, мець магчымасці самім шукаць партнёраў і зарабляць грошы. Прадугледжваецца, што прадпрыемства будзе заключаць кантракты з гаспадаркамі, арганізацыямі, фермерамі, на падставе якіх за пэўную плату будуць выконвацца розныя работы, у тым ліку прафілактыка і лячэнне жывёлы, санітарная апрацоўка ферм і гэтак далей. Ёсць упэўненасць у тым, што задуманая справа будзе ў значнай ступені садзейнічаць павышэнню якасці ветэрынарных работ, узаемаадказнасці абодвух бакоў, паляпшэнню матэрыяльнага становішча ветработнікаў.

АСЦЯРОЖНА: У ПАСАЖЫРАЎ НАЖЫ

ГОМЕЛЬСКАЯ ВОБЛАСЦЬ. (У. Пернікаў). Зараз практычна кожную ноч у гарадах і вёсках учыняюцца ўгоны аўта-мотатранспарту. І гэта стала ўжо для міліцыі прывычным.. Але апошнім часам адзін за адным здараюцца нападзенні на ўладальнікаў легкавушак.

Так, два невядомыя з Мазыра папрасілі слесара мясцовага кабельнага завода А. Жука адвезці іх у Калінкавічы. Па дарозе ўдарылі яго нажом у спіну і захапілі кіраванне машынай, пасля чаго цэлы дзень каталіся на ёй. Нож у спіну атрымаў і вадзіцель Калінкавіцкага ўчастка Гомельскай СПМК-177 М. Парадзін, які займаецца прыватным возніцтвам. Позна ўначы ён адвозіў двух пасажыраў у вёску Малыя Арцюхі.

Трагічна закончыўся падвоз спадарожных пасажыраў ноччу гамяльчанінам В. Казловым. Яго машыну раніцай знайшлі каля радыёзавода, а вадзіцеля мёртвым з больш чым 70-цю нажавымі ранамі. Узбуджана крымінальная справа.

Выпуск падрыхтавалі: І. КАРНЕЙ, А. КОКТЫШ, А. СЛАНЕЎСКІ, С. СУЛКОЎСКІ, І. ШЧУЧЭНКА.
Нашы тэлефоны: 32-44-02, 32-60-13, 32-31-98.

«Медицинский вестник» — ваш дамашні ўрач

— Зноў новая газета! Колькі можна іх пладзіць? — магчыма, скажа хтосьці, убачыўшы ў кіёску газету «Медицинский вестник». Гэта можна зразумець. Сапраўды, у апошні час паліцы газетных кіёскаў літаральна завалены новымі выданнямі. Гэту друкаваную прадукцыю, хто за паўрубля, хто за рубель, прапануюць чытачу розныя выдаўцы — міністэрствы, ведамствы, арганізацыі, кааператывы, прыватныя асобы і інш. Кожны лічыць: яго выданне камусьці патрэбна. Не будзем спрачацца. Магчыма, гэта сапраўды так.

Але мы просім: не спяшайцеся асуджаць з'яўленне на свет «Медицинского вестника». Бо гэта газета на самай справе як паветра патрэбна ўсім. Не было і няма такога чалавека, які не клапаціўся б пра сваё здароўе. І калі вы сапраўды, а мы ў гэтым не сумняваемся, хочаце, каб былі здаровымі вашы дзеці, родныя, блізкія і вы самі, то нашы інтарэсы супадаюць. Дэвіз жа нашай газеты — стаяць на варце аховы здароўя чалавека. Гэта наша галоўная мэта. Дзеля яе ажыццяўлення мы і пачынаем свой шлях.

«Медицинский вестник» — газета Міністэрства аховы здароўя Рэспублікі Беларусь і Рэспубліканскага камітэта прафсаюза работнікаў аховы здароўя, якія з'яўляюцца яе заснавальнікамі.

Першая яе сустрэча з чытачамі адбылася ў верасні. Да канца гэтага года «Медицинский вестник» будзе выдавацца раз у месяц тыражом 25 тысяч экземпляраў і распаўсюджвацца ў рознічным продажы. Пасля новага года — раз у тыдзень, такім жа фарматам і аб'ёмам, як выпушчаны першы нумар.

Газета «Медицинский вестник» бачыць сваю галоўную задачу ў тым, каб удасканальваць сістэму аховы здароўя рэспублікі, абараняць інтарэсы яе работнікаў, распаўсюджваць і шырока ўкараняць у практыку перадавыя дасягненні айчыннай і замежнай медыцыны.

Газета будзе весці гаворку і аб тым, што сёння, пры пераходзе да рыначных адносін, «баліць» у самой медыцыны — аб яе нявырашаных праблемах, тых найскладанейшых задачах, якія трэба вырашаць 200-тысячнаму атраду медыкаў ва ўмовах цяжкага эканамічнага і сацыяльнага крызісу, ва ўмовах радыеактыўнай забруджанасці тэрыторыі рэспублікі ў выніку катастрофы на Чарнобыльскай АЭС.

Наша першае слова да вас, паважаныя работнікі аховы здароўя. Справа гонару ўсіх працаўнікоў медыцыны і іх прафсаюза — мець уласную прафесіянальную газету, сваю друкаваную трыбуну, якая дасць вам магчымасць дзяліцца вопытам работы, вырашаць набалелыя праблемы, пытанні сацыяльнай абароненасці. Такая газета ў вас ёсць. Гэта — «Медицинский вестник».

У складаны час станаўлення газеты мы звяртаемся да ўсіх медыцынскіх работнікаў: будзьце нашымі пастаяннымі аўтарамі. Будзьце і нашымі пастаяннымі падпісчыкамі. Без вашай матэрыяльнай падтрымкі, скажам прама, газеце не існаваць.

«Медицинский вестник» — не толькі прафесіянальнае выданне медыкаў. Гэта, як ужо гаварылася,— газета для ўсіх. Прыміце яе, дарагія чытачы, у свой дом, у сваю сям'ю. Вы не пашкадуеце аб гэтым. Газета стане для вас разумным дарадцам, добрым памочнікам, вашым хатнім урачом.

Падпісацца на яе можна ва ўсіх паштовых аддзяленнях, у раённых і гарадскіх агенцтвах «Саюздруку», у паштальёнаў і грамадскіх распаўсюджвальнікаў друку па месцы работы і жыхарства.

Індэкс газеты — 63860. Падпісная цана на год — 7 руб. 80 кап., на паўгода — 3 руб. 90 кап. Кошт аднаго нумара па падпісцы 15 кап., у рознічным продажы — 30 кап.

Тым, хто пажадае аказаць газеце матэрыяльную дапамогу, паведамляем: **наш разліковы рахунак 100609799 у гарадской дырэкцыі «Мінскбізнесбанка», код банка 764, адрас: 220030, Мінск, вул. Леніна, 16.**

Адрас рэдакцыі: **220600, Мінск, праспект Дзяржынскага, дом 83, корп. 6.**

У. КУЗЬМЯНКОЎ,
галоўны рэдактар газеты «Медицинский вестник».

Гарачая кропка

«Ціхая» жудасць у Светлагорску

Вы ніколі не бачылі наркамана? Распазнаць яго не так цяжка. Выдаюць вочы. З выгляду — нармальны хлопец, не хістаецца, апрануты больш-менш па модзе. У час блуканняў па вуліцах горада я без цяжкасцей «вылічыў» чалавек 6-7. Асабліва запомнілася кампанія з чатырох хлопцаў. Яны ішлі плячо ў плячо, моўчкі. У вачах было напісана: «Дай укалоцца! Дай!» Больш там нічога не было напісана. Кампанію я пастараўся абысці па крывой.

«Мы ў загоне, —шчыра прызнаўся маёр Асіпенка. — Сіл не хапае, а колькасць наркаманаў не змяншаецца». Спачуваю маёру. Ні ён, ні яго супрацоўнікі праблему, канешне, не вырашаць. Ды і ніхто ў цывілізаваным свеце наркаманаў ужо не саджае. Дык то ў цывілізаваным. У нас застаецца адзіны метад «лячэння» — за краты. Абяцалі некалі адкрыць рэабілітацыйны цэнтр — натуральна, не адкрылі. І не адкрыюць, пакуль смажаны певень не клюне. А тады ўжо, напэўна, будзе позна.

Кантынгент у маёра Асіпенкі вядомы — «лішнія людзі», стабільны элемент нашай рэчаіснасці. Канчае хлопец 8 класаў: куды далей? Можна ў тэхвучылішча — пастаянную крыніцу крымінальных спраў па наркаманіі. У 9-ы клас не бяруць — неперспектыўны. На завод таксама — няма спецыяльнасці, а ўладкавацца вучнем даволі цяжка — далібог, каб не прыйшлося звальняць у хуткім часе тых, хто спецыяльнасць мае. Атрымліваецца — нікому не патрэбны. Такі псіхалагічны стрэс пераўжыць без вынікаў (крымінальных у тым ліку) мала каму ўдаецца. Ад складанасцей незразумелага дарослага жыцця працей за ўсё схавацца з дапамогай «кайфа». Многія потым раскайваюцца. Але двойчы ў адну рэчку не ўступіш.

М. — як прынята гаварыць, цяжкі падлетак, з цяжкай сям'і, меў 17 гадоў на момант здзяйснення злачынства. Пасля 8-га класа «саштурхнулі» ў вячэрнюю школу. Маці развялася, потым зноў з кімсьці сышлася. Зразумела, пры ўсіх тэтых пертурбацыях ёй было не да сына. Цікава, што маці ведала: сын ужывае наркотыкі. У міліцыю не пайшла — М. растлумачыў ёй, што «яны мяне пасадзяць». Паспеў пабываць на лячэнні ў Гомелі. Вярнуўся ціхім. Сказаў: больш не буду. 14 мая гэтага года залез у хату да сябра з пасёлка Сасновы Бор. Украў магнітафонныя касеты, 45 рублёў і 7 пачкаў «Астры».

Знайшлі яго даволі хутка: пацярпеўшы сябар западозрыў. Суд даў 2,5 года з двухгадовай адтэрміноўкай.

«Ён нідзе не працаваў. Пойдзе, а яго не прымаюць. Зараз і дарosламу цяжка знайсці работу». (З паказанняў маці).

«Вучань сярэдніх здольнасцей. Часта прапускаў урокі, санлівы. Па некалькіх прадметах не атэставаны. Стаяла пытанне аб яго атэстацыі за першае паўгоддзе. Слаба развіты. Любіць кіно і тэлеперадачы». (З характарыстыкі, прадстаўленай класным кіраўніком).

Даведка з камісіі па справах непаўналетніх, так сказаць, «этапы вялікага шляху»: «18.11.82 — крадзеж, строгая вымова, 30 рублёў штрафу; 12.01.83 — хуліганства, строгая вымова, 10 рублёў штрафу; 20.10.83—хуліганства, строгая вымова, 10 рублёў штрафу; 30.07.85 — крадзеж, строгая вымова, 10 рублёў штрафу; 25.01.91 — ужыванне наркотыкаў, строгая вымова, накіраваць на лячэнне». Усё. Кола замкнулася. Чалавек згублены. Можа, і не такі выдатны, як хацелася б, але чалавек. Прадукт нашага самага перадавога ў свеце выхавання.

Яны прывыклі, што ўсё паднясуць з пакланамі і просьбай прыняць. Хваляваца не трэба, прыйдзе час — будзе ўсё. Толькі таму, што ты з'явіўся на свет у гэтай краіне. Так вучылі настаўнікі і грамадскасць. Памятаеце: «Перад кожным з вас адкрываюцца шырокія перспектывы...» Час ідзе, а перспектывы ніяк не адкрываюцца. Аказваецца, трэба даказаць сваё права на дабрабыт. На работу не прымаюць — няма спецыяльнасці. А каму ты без яе патрэбен? Ідзі, вучыся, дабівайся. Але — не прывучаны-с.

Уласна кажучы, такія ёсць у любой краіне. Але там яны — выключэнне. Там на іх глядзяць зневажальна: лайдак. У нас жа яны — правіла. На жаль, але правіла. Таму ў нас адкрываюцца самыя шырокія перспектывы для наркаманізацыі ўсёй краіны.

Па гэтай жа справе праходзіў Мікалай М., 15 гадоў. Ён усяго на 5 гадоў старэйшы за майго сына, але ўжо стаіць на ўліку ў камісіі па справах непаўналетніх. За ім лічацца два крадзяжы і ўжыванне наркотыкаў. Хлопец «перспектыўны». На допыце прызнаўся, што пасля першага ўжывання опію адчуваў сябе дрэнна. І, канешне, «больш не буду». Давяраць Мікалаю, зразумела, трэба з асцярогай. Хутчэй за ўсё было так: прымусілі «калоцца», а потым выкарыстоўвалі для дробных «даручэнняў». Бог наркаманаў, калі ён ёсць, патрабуе новых і новых ахвяр.

А вось іншая гісторыя, удзельнікі якой— людзі дарослыя: адзін жанаты, другі разведзены. Узялі іх на месцы, «цёплымі». Відаць, хтосьці пазваніў. «Дзверы ніхто не адчыняў»,— адлюстравана ў рапарце лейтэнанта Дудко. У гэты момант яны «накачваліся», спяшаліся. Было ўсяго 7 чалавек. Толькі траіх прыцягнулі да крымінальнай адказнасці. Быў сямейны дуэт — Б. з жонкай Жанай. Жонка прайшла як сведка, хоць любому ясна, што нармальная жонка з мужам па «блат-хатах» цягацца не будзе. Мне так і сказалі — яна таксама наркаманка, але доказаў няма. Калі ў іх будуць дзеці, паглядзець бы на іх потым...

Асоба Б. даволі каларытная. Буравік, працаваў у Заходняй Сібіры ад Светлагорскага ўпраўлення буравых работ. Значыць, паўмесяца там, паўмесяца тут — вельмі зручна для заняткаў такога роду. Спартсмен, чэмпіён вобласці і рэспублікі па мнагаборству (у справе не ўказана — па якому).

Са Светлагорскага УБР прыслалі характарыстыку: «Безыніцыятыўны, недысцыплінаваны, але заклікаў рабочых брыгады да заняткаў фізічнай культурай». А вось армейская характарыстыка старшыны запасу: «Маральна ўстойлівы, палітыку КПСС і Савецкага ўрада разумее правільна. Дастойны паступлення ў ВНУ».

Калі Б. рэальна «засвяціў» тэрмін, з УБР прыслалі яшчэ дзве паперы: прасілі аддаць на парукі і хвалілі як выдатнага і маральна ўстойлівага рабочага. Ах, наша савецкая святая прастата...

Вось моманты неафіцыяльнай біяграфіі Б. Першы прыём наркотыку — 1984 год. Потым з перапынкамі (па яго словах) — пастаянна. Дыягназ урача-нарколага ў 1991 годзе такі: псіхічны стан — ілжывы, хітры, хавае сваю наркатызацыю, адзначаны абсцынентны сіндром, дыягназ — опіумная наркаманія II ступені. Вось так існавалі два чалавекі ў адным — падводны і надводны. Ніхто не заўважаў: «маральна ўстойлівы». А што яшчэ патрабавалася? Перш за ўсё лаяльнасць. Працей уладам, працей начальству армейскаму і грамадзянскаму.

Па гэтай справе атрымалі кляймо судзімасці яшчэ двое. Адзін, С., магчыма, паспрабаваў упершыню. Разведзены, працуе на ВА «Хімвалакно». Развёўся — значыць, стрэс, значыць, адны лекі — наркотыкі. Яго, можна сказаць, пашкадавалі, далі год папраўчых работ. Прыгавор адносна мяккі. Але зноў стрэс. Як яго пазбегнуць, С. ужо вядома.

Разам з тым ніхто з іх злачынцам не з'яўляецца. Так, судзімасць, парушэнне закона. А хто сказаў, што гэты закон дасканалы? Закон павінен адштурхоўвацца ад практыкі. А практыка такая: саджаць прыходзіцца ўсё больш і больш. Тут юнак — проста хворы, якога яшчэ можна паспрабаваць вылечыць. З «зоны» ён прыйдзе канчаткова зламаным і з багатымі «ведамі» крымінальнага характару. Тым больш, што на «зоне» знайсці наркотыкі ледзь ці не працей, чым на волі. Што, дарэчы, робіць прымусовае лячэнне чарговай фікцыяй.

Што ж рабіць? Што рабіць, калі нават у наркааддзяленні рэспубліканскай псіхіятрычнай бальніцы, дзе наркаманаў больш-менш лечаць, гарантый ніхто не дае? Я ведаю толькі адзін шлях — не замоўчваць праблемы.

Наркабізнес з пункту погляду даходнасці — самы выгадны. Укладзены рубель дае 1.000 працэнтаў прыбытку. Дзеля гэтага можна пайсці на ўсё. Пакуль у нас ціха. Не чуваць аб «разборках», трупах, забойствах на глебе наркаманіі. Але што з таго? Дайце час, будзе ўвесь набор неабходных жудасцей. У той жа час на пальцах адной рукі можна пералічыць справы па буйных гандлярах наркотыкамі. Няўжо іх на самай справе так мала? Не, проста падабрацца вельмі цяжка: міліцыя сустрэлася з новай формай злачыннасці, вельмі спецыфічнай і моцнай. А спецыялістаў мала.

Крыху менш года назад гутарыў я з дасведчанымі ў гэтай праблеме людзьмі. З таго часу адбылася толькі адна змена: стала яшчэ горш. Цікава, што трэба зрабіць, што павінна адбыцца, каб заварушыліся заканадаўцы і выканаўцы? Чарнобыль падарваў наш генетычны патэнцыял. Наркаманія можа дабіць яго канчаткова.

С. ШАЎЦОЎ,
спец. кар. «Звязды».

(Заканчэнне. Пачатак у № 206).

Штогод на Брэсцкай доследна - эксперыментальнай трыкатажнай фабрыцы абнаўляецца да 90 працэнтаў выпускаемага асартыменту. Па сваёй экстравагантнасці, па якасці палатна і яго малюнка вырабы прадпрыемства адпавядаюць сучаснаму стылю. Прадукцыю фабрыкі ахвотна набываюць 300 аптовых пакупнікоў у нашай краіне. Па ўзорах заказчыка вялікая партыя брэсцкага трыкатажу закуплена таксама Канадай.

Высокая якасць вырабаў забяспечваецца мадэрнізацыяй абсталявання. На фабрыцы ўстаноўлены круглавязальныя машыны з электронным кіраваннем японскай фірмы «Манарх». У камплекце з імі працуе і ўстаноўка для аўтаматычнага праектавання малюнка з дапамогай камп'ютэра.

НА ЗДЫМКУ: новыя мадэлі Брэсцкай доследна - эксперыментальнай трыкатажнай фабрыкі.

Фота Э. КАБЯКА. (БЕЛТА).

АСТРАЛОГІЯ З УСМЕШКАЙ

(Працяг. Пачатак у №№ 195, 196, 198—201, 203—205).

У Львоў ні ў чым і ніколі не бывае «залатой сярэдзіны». Калі ўжо яны працуюць, дык за імі ніхто не можа ўгнацца. Калі гуляюць, дык увесь горад ці хоць бы квартал аб гэтым ведаюць. Калі кахаюць, дык да самазабыцця. А ўжо калі іх апануе лянота, дык яны пальцам не паварушаць, нават калі здарыцца землетрасенне. Да таго ж Ільвы валодаюць дзіўнай здольнасцю перадаручаць іншым нудныя, сумныя справы, прымаючы ўдзел толькі ў тых, якія заведама абернуцца для іх гучнай славай, прызнаннем і іншым.

Перад сапраўдным выпрабаваннем Леў ніколі не адступіць і выратуе іншых; гераізм уласцівы яго натуры.

Леў на рэдкасць надзейны сябар, але грозны сапернік. Ён творчая, актыўная, моцная, высакародная і яркая асоба. Метал Льва — золата, а камень, які прыносіць яму шчасце,— тапаз.

ЛЕЎ-МУЖЧЫНА

Мужчына-Леў выдатна ведае цану сабе і таму ніколі не траціць сябе дарэмна. Ён з задавальненнем пакрасуецца і перад вамі, і ў кампаніі сяброў, а яшчэ лепш — перад вялікім сходам, і чым ён большы, тым Льву прыемней. Тады ім будзе захапляцца ўжо не адзін і не пяць чалавек, а цэлых дзвесце.

Леў незвычайна раўнівы. Калі вы яго, то належыце яму ўся: целам і душой. Ён будзе вырашаць за вас: што насіць, якую рабіць прычоску, што чытаць, з кім сябраваць і як праводзіць дзень. Ён з заўзятасцю дапытае вас, дзе гэта вы прападалі цэлыя дзве гадзіны, тады як, адыходзячы, сказалі, што вернецеся праз гадзіну сорак пяць мінут.

Лепш за ўсё, калі ў вашых адносінах з ім будзе прысутнічаць мяккасць, пяшчота і ласка, якія супакойваюць нават самыя бурныя ўспышкі эмоцый.

З мужам-Ільвом вам не ўдасца зрабіць уласную прафесіянальную кар'еру. Ён гэтага не дазволіць.

З Ільвом вы будзеце весці вельмі актыўнае сацыяльнае жыццё. Праўда, у тых выпадках, калі ён адправіцца на хлапечнік ці проста спусціць многа грошай на скачках ці ў казіно, вам прыйдзецца пацярпець.

Затое ўсе Львы валодаюць рэдкай у наш час асаблівасцю — у іх залатыя рукі. Калі ў вас зламаўся выключальнік ці цячэ кран на кухні, не працуе тэлевізар ці хрыпіць магнітафон, скажыце аб гэтым вашаму Льву, і ён імгненна кінецца іх рамантаваць. І што самае цікавае — адрамантуе.

Мужчыны-Львы вельмі ўражлівыя і вялікія эстэты, таму, ажаніўшыся, яны не застануцца раўнадушнымі да прыгожых тварыкаў. Калі вы не станеце закатваць яму сцэн рэўнасці, не будзеце спрабаваць адпомсціць яму фліртам з іншымі і пры гэтым будзеце адносіцца да яго з ранейшай любоўю і пяшчотнасцю, ён ніколі не перакінецца да другой. У Льва, некалькі эгаістычнага па натуры і занятага самім сабой, можа ў нейкі момант не хапіць такту, але, зразумеўшы, што ён вельмі балюча кагосьці пакрыўдзіў, ён не пройдзе раўнадушна міма, а паспрабуе «залізаць» нанесеную рану.

Дзіўна, але ў Львоў часта вельмі малалікая сям'я. Дзяцей або няма наогул, або адно дзіця, або Леў уцёк у другую сям'ю, пакінуўшы сваіх нашчадкаў. Львы — страсныя, хоць і не вельмі паслядоўныя бацькі. Затое яны з тых бацькоў, каго дзеці любяць усё жыццё. Раю жонкам Львоў не ўдзяляць дзецям больш увагі, чым самому Льву, інакш ён будзе страшна абражаны і пакрыўджаны.

ЛЕЎ-ЖАНЧЫНА

Ёсць у Львіцы некаторыя асаблівасці, якія, безумоўна, вам не спадабаюцца. Будучы сентыментальнай, яна да сівых валасоў захоўвае пісьмы і фатаграфіі былых паклоннікаў, а іх у яе процьма.

Львіца — далёка не сціплая палявая кветачка, а раскошная велічная ружа. І калі вы маеце намер зрабіць яе сваёй жонкай, вам прыйдзецца вельмі пастарацца, каб адпрэчыць астатніх яе паклоннікаў.

Калі вы пакутуеце комплексам непаўнацэннасці, лепш пашукаць каго-небудзь больш простага і сціплага, бо вашы мары аб ператварэнні Львіцы ў мілую дамашнюю кошачку загадзя асуджаны на правал. Львіца робіць вам ласку ўжо тым, што дазваляе сябе кахаць, а калі яна пры гэтым адказвае вам узаемнасцю, лічыце, што вы недарэмна з'явіліся на свет.

Першае, што трэба зрабіць, заляцаючыся да Львіцы,— накупіць ёй мноства розных падарункаў. Прычым улічыце, што Львіцы ўсё роўна, што гэта будуць за падарункі, галоўнае, каб яны былі вытанчанымі і дорага каштавалі.

Хоць многія Львіцы моцнага целаскладу і любяць спартыўныя гульні, лепш запрасіць яе ў тэатр. (Прычым улічыце, што білеты павінны быць у першых радах партэра, а не ў амфітэатры і, барані Божа, не на галёрцы). Пасля спектакля раю вам павезці вашу даму вячэраць. І ніякіх кафэ, закусачных, грыльбараў і іншага. Толькі дарагі рэстаран з саліднай публікай і добрай рэпутацыяй.

Львіца — актыўная, дзейсная натура. Таму, пасадзіўшы яе ў клетку, нават залатую, вы аграбіце яе, забіўшы ў ёй частку яе істоты. Дазвольце ёй, калі яна захоча, працягваць прафесіянальную кар'еру ці часта прымаць гасцей у сябе і ездзіць з візітамі ў адказ.

Львіца-жонка — сапраўдны скарб. Вы ніколі не ўбачыце яе ў халаце з бігудзі на галаве і крэмам на твары. Але не падумайце, што яна не карыстаецца касметыкай. Карыстаецца, ды яшчэ як. Любячы ўсё дарагое, Львіца можа патраціць на касметыку і цырульніка ўсю маёмасць.

Тое ж можна сказаць і пра яе гардэроб. Ён вытанчаны і багаты. Футры, капялюшыкі, пальчаткі, пер'е, каштоўнасці— усё гэта ў Львіцы самае моднае і экстравагантнае. Да яе знешняга выгляду вы не прычэпіцеся. Баюся, што вы не заўсёды пагодзіцеся з ёю толькі ў тым, што на гэта варта траціць такія шалёныя грошы.

Львіца — цудоўная гаспадыня. Яна заўсёды зможа не толькі цудоўна накарміць, але і развесяліць, і зачараваць гасцей.

Як маці, Львіца вельмі любіць сваіх дзяцей, але разам з тым праяўляе строгасць пры іх навучанні і выхаванні.

Будучы вельмі мяккай, пяшчотнай і любячай сярод дамашніх, з чужымі Львіца трымае сябе на адлегласці, не дапускаючы ніякай фамільярнасці.

Што датычыць вернасці, то Львіца будзе захоўваць яе да таго часу, пакуль будзе ўпэўнена, што яе выбраннік ёй не здраджвае. Варта ёй западозрыць самы нязначны падман, як яна неадкладна адплаціць няверніаму той жа манетай.

Жаданне быць вечна любімай і абажаемай, якое глыбока ўкаранілася, выражаецца ў Львіцы ў тым, што яна часам дазваляе сабе пафліртаваць з вашым сябрам. Не прымайце гэта блізка да сэрца і не раўнуйце. Затое вы, асабліва ў яе прысутнасці, ніколі не зможаце дазволіць сабе не тое што флірту, а нават ласкавай усмешкі ў адносінах да другой жанчыны. Дакладней, дазволіць вы можаце, але я проста баюся падумаць, што пасля гэтага будзе. Дарэчы, калі вы вельмі смелыя, рызыкніце.

ЛЕЎ-ДЗІЦЯ

Тыповае Львяня — вясёлае, шчаслівае, ігрывае стварэнне. Праўда, толькі ў тых выпадках, калі ўсё робіцца так, як яно захоча. Паспрабуйце стаць у яго на шляху і не даць яму жадаемае — яно тут жа ўзніме такі енк, што вы паспяшаецеся без прамаруджвання выканаць яго патрабаванне. Дзеці-Львы яшчэ ў дзяцінстве становяцца завадатарамі ў гульнях і верхаводамі. Яны любяць падпарадкоўваць іншых сваёй волі, таму маці больш сціплых і замкнутых дзяцей іх не любяць. У такім правадырстве ў прынцыпе няма нічога дрэннага, трэба толькі своечасова параіць Ільвянятам быць больш уважлівымі да іншых дзяцей.

Дзеці-Львы больш актыўныя, рухомыя, а часам і больш неспакойныя, чым іншыя дзеці. Потым раптам іх апаноўвае перыяд ляноты, калі яны не жадаюць паварушыць нават пальцам. У гэтым выпадку не варта ісці ў іх на повадзе і заахвочваць іх ляноту, інакш дзіця можа ператварыцца ў хатняга тырана. Тыя Львы, якіх у дзяцінстве навучылі лічыцца не толькі з уласнымі жаданнямі, але і з жаданнямі іншых, у далейшым становяцца зачаравальнымі, прыемнымі стварэннямі. Выхоўваючы Львяня, трэба ў роўных долях прымяняць розгу і пернік; толькі адзін з гэтых сродкаў акажацца не проста малаэфектыўным, але прынясе вялікую шкоду.

Не думайце, што вашых хлопчыка ці дзяўчынку Львоў будзе лёгка прымусіць рабіць па дому непрыемную работу, як, напрыклад, выносіць смецце, мыць посуд, прыбірацца. Яны, вядома, могуць дапамагчы бацькам, але толькі ў нейкіх асаблівых выпадках, напрыклад, перад прыходам гасцей. Тут яны, асабліва дзяўчынкі, з задавальненнем прымуць удзел у сервіроўцы стала, упрыгожванні дома кветкамі і г. д.

Дзеці-Львы разумныя, хутка схопліваюць матэрыял і маглі б быць лепшымі ў класе, калі б не адвечная лянота. Яна часта перашкаджае ім у вучобе. Яны лічаць за лепшае вучыць тое, што даецца адразу, а астатняе проста ігнаруюць. Таму ў дзяцей-Ільвоў трэба выпрацоўваць навыкі ўседлівасці і працавітасці. Найлепшы спосаб прымусіць Ільва добра вучыцца — пасарамаціць яго пры ўсіх за ляноту і нядобрасумленнасць.

У адносінах да грошай дзеці-Львы вельмі патрабавальныя. Ім патрэбны не толькі лепшыя, чым у іншых, сукенкі, чаравічкі і куртачкі, але і кішэнных грошай у іх павінна быць больш, чым у астатніх. Пры гэтым яны з пагардай адхіляць вашу прапанову зарабіць грошы самім. Траціць яны любяць, а вось зарабляць ім лепш павучыцца ў Ракаў або Дзеў.

Стаўшы дарослымі, дзеці-Львы раней за іншых праяўляюць цікавасць да процілеглага полу. У пераходным узросце і ў юнацтве яны часта і палымяна кахаюць, хваравіта перажываюць любоўныя няўдачы, часта сварацца і тут жа мірацца з сябрамі — карацей, іх эмацыянальнае жыццё напоўнена звыш меры. Усе дзеці-Львы вельмі любяць вечарынкі, зборышчы і хаджэнні ў госці. Вам прыйдзецца даць ім свабоду, інакш яны скарыстаюць яе без дазволу.

ЛЕЎ-НАЧАЛЬНІК

Леў-начальнік хоча бачыць у сваім офісе людзей, якія генерыруюць арыгінальныя ідэі, але дастаткова сціплых, каб не выдаваць іх за свае. Вядома, такіх работнікаў ён вельмі любіць, цэніць, паважае і заахвочвае. Але ідэі ўсё ж не іх, а яго. Гэта ён падвёў іх да адкрыцця, а ім не засталося нічога іншага, як гэта зрабіць. Сапраўдны першапраходца менавіта ён. Памятайце аб гэтым.

Леў-начальнік іншы раз можа здацца вам няўдзячным. Акрамя вашай звычайнай работы, яму нічога не варта падкінуць некалькі дзесяткаў пісьмаў — ён павінен прачытаць іх сам, але яму не хочацца. І калі вы ў канцы дня не паспееце (акрамя сваёй асноўнай работы) дачытаць адно-другое пісьмо, ён падакарае вас за недастатковую стараннасць. Падначаленыя Льва павінны часам мець алімпійскі спакой, каб не ўзарвацца ад такой несправядлівасці, а прыняць яе як звычайную Львіную манеру паводзін.

Калі вы працуеце пад кіраўніцтвам Ільва, вам трэба не толькі самому быць творчай, арыгінальнай, смелай і працавітай асобай, але і прызнаваць, што ваш начальнік больш арыгінальны, разумны, смелы і больш працавіты, чым вы. Адмовы начальнік не цярпіць. Калі ўсё ж у вас няма іншага выйсця, вы павінны падсаладзіць горкую пілюлю такой колькасцю кампліментаў, каб ён яе практычна не заўважыў.

Леў не выносіць плётак, інтрыг і сакрэтаў, якія якім-небудзь чынам яго прамінаюць. Ён абавязаны быць у курсе ўсіх спраў сваіх супрацоўнікаў і своечасова даваць ім сяброўскія парады, якія, хутчэй за ўсё, ім зусім не патрэбны.

ЛЕЎ-ПАДНАЧАЛЕНЫ

Калі сярод вашых саслужыўцаў ёсць Леў, вам не ўдасца яго не заўважыць. Нават калі ён не вылучаецца асаблівымі талентамі (сам жа ён лічыць сябе самым таленавітым на свеце), ён зможа знайсці спосаб пераканаць іншых у тым, што яны ў яго ёсць. Ён нікому не дазволіць недаацаніць сябе.

Усе Львы на рэдкасць славалюбівыя і любяць гучныя тытулы. Прапануйце яму на выбар: прыбаўку да зарплаты ці шыльдачку на дзвярах яго кабінета з надпісам «Галоўны кансультант па каардынацыйных пытаннях», і ён без ваганняў выбера другое.

Леў нараджаецца з такім пачуццём перавагі над акружаючымі і верай ва ўласную прадбачлівасць і мудрасць, што, калі на рабоце яму ўдаецца заняць начальніцкае крэсла, ён пачынае паводзіць сябе як вялікі начальнік са сваімі хатнімі і акружаючымі, раздаючы парады направа і налева і ўказваючы ўсім, як трэба сябе паводзіць і што рабіць у тым ці іншым выпадку. Прычым чым менш аўтарытэту ў яго на рабоце, тым з большым энтузіязмам ён аддаецца ролі хатняга мудраца.

(Працяг будзе).

ТЭЛЕБАЧАННЕ

29 кастрычніка

Праграма Беларускага тэлебачання

8.30. Раніца рэспублікі.
8.40. Праграма перадач.
8.45. «Ад і да». Тэлебіржа (паўтор).
9.00. Геаграфія Беларусі. 9 клас.
9.30. «Візіт да Ван Гога». Мастацкі фільм.
10.50. «Уверх па лесвіцы». Кінанарыс.
11.00. Пятае кола.
13.00. Весткі.
13.15. «Яры». Мастацкі фільм. 1-я серыя.
14.35. Канцэрт Дзяржаўнага ансамбля песні і танца Мардовіі «Умарына».
15.15. Рытмічная гімнастыка.
16.30. Прыродазнаўства. 3-ці клас.
16.50. «З робатамі не жартуюць». Мастацкі фільм.
18.00. «Няхай будзе!», «І кутамі хата красная». Дак. фільмы.
18.55. Наш каментарый. «Дэпутаты ў законе».
19.00. Панарама.
19.20. Процістаянне. Маральна-прававая праграма.
20.50. Калыханка.
21.05. «Захавальнік». Дак. фільм.
21.25. Тэлебіржа.
21.40. На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

Першая праграма

6.30. Раніца.
9.05. «КААДП». Мультфільм. 8-я, 9-я серыі.
9.25. Дзіцячая гадзіна (з урокам нямецкай мовы).
10.25. «Урокі музыкі». Фільм-спектакль. Аўтар — Л. Петрушэўская.
11.45. Біржавыя навіны.
12.00. ТСН.
12.10. Працяг фільма-спектакля «Урокі музыкі».
13.15. Тэніс. Адкрыты чэмпіянат Парыжа.
14.15. «Тэлемікст».
15.00. ТСН (з сурдаперакладам).
15.10. «Спартыўныя куміры нашай маладосці». Л. Латыніна.
15.30. «Візіт да Мінатаўра». Мастацкі фільм. 2-я серыя.
16.40. Разам з чэмпіёнамі.
16.55. Дзіцячы музычны клуб.
17.40. Палітычныя дыялогі.
18.10. «Птушкі побач з намі».
18.25. Блакнот.
18.30. ТСН.
18.45. Біржавыя навіны.
19.00. Вечар Турэцкага тэлебачання.
19.45. Мастацкі фільм «Млечны шлях» (Турцыя). 1-я серыя.
21.00. Інфармацыйная праграма.
21.40. Мастацкі фільм «Млечны шлях». 2-я серыя.
22.40. Мастацка-публіцыстычны фільм «Круг». 2-я серыя.
23.40. ТСН.
23.55. «Антарктыда. Пункт вяртання».
0.25. Гутаркі з епіскапам В. Радзянкам. Перадача 15-я.
0.50. Тэніс. Адкрыты чэмпіянат Парыжа.
1.25. «Каралі і капуста». Мастацкі фільм. 1-я серыя.

Расійскі канал

8.00. Раніцняя гімнастыка.
8.15. Французская мова. 1-ы год навучання.
8.45. Французская мова. 2-гі год навучання.
9.15. Размінка для эрудытаў.
9.45. «Сібір на экране». Кіначасопіс.
9.55. Давайце пагаворым. А. Райкін. Перадача 1-я.
17.00. Клуб падарожнікаў (з сурдаперакладам).
18.00. Узыходжанне да прафесіі інжынер. Пра Нікалаеўскі караблебудаўнічы інстытут.
18.30. Размінка для эрудытаў.
19.00. Дзённік з'езда.
19.15. «Далёкі Усход».
20.00. Весткі.
20.20. Дабранач, малышы!
20.35. «Дзеці на востраве музыкі». Пра дзіцячую музычную школу імя Гнесіных.
21.00. Чэмпіянат Расіі па віндсерфінгу.
21.15. Незалежная Расія. «Тарускія старонкі».
22.15. Справаздача аб рабоце V з'езда народных дэпутатаў РСФСР.
23.00. Весткі.
23.20. Справаздача аб рабоце V з'езда народных дэпутатаў РСФСР.

30 кастрычніка

Праграма Беларускага тэлебачання

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Алтайскія эцюды». Кінанарыс.
9.00. Прыродазнаўства. 3 клас.
9.20. Ліра.
11.10. Экран беларускага кіно. «Філіял».
12.45. «На варце прыроды». Кінанарыс.
13.00. Весткі.
13.15. «Яры». Мастацкі фільм. 2-я серыя.
14.30. Канцэрт фартэпіяннай музыкі.
15.10. «Маналогі на графскіх руінах». Дак. фільм.
16.30. Лялечны спектакль «Граф Глінскі-Папялінскі».
17.35. «Казка пра старое рэха», «Плошча Кардонных гадзіннікаў». Мультфільмы.
18.00. «Пачарпні з роднай крыніцы», «Тэатр — мая работа». Дак. фільмы.
19.00. Панарама.
19.25. Наш каментарый. «Леў рублю — не таварыш».
19.30. Зваротная сувязь. Па матэрыялах пошты рэдакцыі грамадска-палітычных праграм.
20.20. «На рынгу — прафесіяналы». Да міжнародных спаборніцтваў па кікбоксінгу.
20.45. Калыханка.
21.00. «Дакрананне». Дак. фільм.
21.35. Бізнесклуб «Партнёр» прапануе... Біржавыя навіны.
21.40. На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

Першая праграма

6.30. Раніца.
9.05. «КААДП». Мультфільм. 10, 11-я серыі.
9.25. Разам з чэмпіёнамі.
9.40. Дзіцячы музычны клуб.
10.25. Мастацкі фільм «Брацэнік».
12.00. ТСН.
12.10. «Калі б не гэта музыка...» Дак. фільм.
12.40. «На шляху да Альбервіля».
13.10. Тэніс. Адкрыты чэмпіянат Парыжа.
15.00. ТСН (з сурдаперакладам).
15.15. «Сёння і тады».
15.45. «Візіт да Мінатаўра». Мастацкі фільм. 3-я серыя.
17.00. Мультфільм.
17.10. Дзіцячая гадзіна (з урокам англійскай мовы).
18.10. Свет захопленых «Аўто».
18.25. Блакнот.
18.30. ТСН.
18.45. «Планета».
19.15. «Иностранная литература» ў 1992 годзе.
19.25. Мастацкі фільм «Брацэнік».
21.00. Інфармацыйная праграма.
21.40. Падарунак меламану. Спявае Д. Хварастоўскі.
22.15. Мастацка-публіцыстычны фільм «Круг». 3-я серыя.
23.10. «Сямейная хроніка старых знаёмых». «Маша». 1-я і 2-я серыі. У перапынку — ТСН.
1.05. Тэніс. Адкрыты чэмпіянат Парыжа.
1.35. «Каралі і капуста». Мастацкі фільм. 2-я серыя.

Расійскі канал

8.00. Раніцняя гімнастыка.
8.15. Нямецкая мова. 1-ы год навучання.
8.45. Нямецкая мова. 2-гі год навучання.
9.15. Дак. фільм «Цячэнне».
9.30. Ключ да сусветнага рынку.
10.00. А. Райкін. Перадача 2-я.
17.00. Выступае лаўрэат тэлерадыёконкурсу «Галасы Расіі» В. Гантар.
17.10. «Зігзаг удачы». Адборачны тур.
17.15. Ключ да сусветнага рынку.
17.45. «Янтарны пакой. Канец адной легенды». Дак. фільм.
19.00. Дзённік з'езда.
19.15. «Грані».
20.00. Весткі.
20.20. Дабранач, малышы!
20.35. Праграма Філа Донах'ю. «СНІД. Шчырасць паміраючага».
21.25. «Паэзія ГУЛАГа». В. Мураўёў у праграме «На рагу «Правды» і Ямскога поля».
22.15. Справаздача аб рабоце V з'езда народных дэпутатаў РСФСР.
23.00. Весткі.
23.20. Справаздача аб рабоце V з'езда народных дэпутатаў РСФСР.

РАДЫЁ

30 кастрычніка

7.00 — «Радыёфакт». Раніцняя інфармацыйная праграма. 8.15 — «Дзелавы веснік: палітыка і эканоміка». 9.15 — «Рэабілітацыя куміра». Старонкі рамана В. Мысліўца. Перадача 1-я. 10.15 — для дзяцей. «На лясной палянцы». 10.35 — С. Клімковіч. «Лалі-лаль». Радыёпастаноўка. 11.20 — «Пераканаць сябе». Перадача пра шкоду п'янства. 11.40 — канцэрт Н. Губскай. 12.00 — радыёстанцыя «Саюз». 12.30 — «У абедзенны перапынак». 13.30 — «На хвалі часу». 14.00 — «Чырвоны! Жоўты! Зялёны!». Перадача для вадзіцеляў і пешаходаў. 14.50 — «У Савеце Міністраў рэспублікі. Урадавая прэс-служба паведамляе». 15.30 — «Радыёканал дзелавых людзей». 16.15 — «Мы едзем, едзем, едзем...». Музычна-забаўляльная праграма. 17.15 — канцэрт. 18.40 — «Ад нашага ўласнага карэспандэнта». 19.30 — гуманітарна-інфармацыйны канал радыёстанцыі «Беларуская маладзёжная». 20.15 — вячэрняя казка. 20.25 — «Дзень нашага жыцця». 20.45 — «Міжнародны дзённік». 21.00 — «Мюзік-хол С. Дзіцяева». Эстрадная праграма. 22.26 — А. С. Пушкін. «Мяцеліца». Чытае І. Смактуноўскі. 23.15 — радыёстанцыя «Юнацтва».

НАДВОР'Е

29 кастрычніка

Усход, захад, даўжыня дня: Мінск — 7.03, 16.44, 9.41; Віцебск — 6.57, 16.30, 9.33; Магілёў — 6.52, 16.33, 9.41; Гомель — 6.48, 16.32, 9.44; Гродна — 7.20, 16.57, 9.37; Брэст — 7.14, 17.04, 9.50.

Сёння ўдзень па рэспубліцы месцамі пройдзе слабы снег. Тэмпература паветра ў Віцебску, Мінску, Магілёве — 0—2, Гродна, Брэсце, Гомелі — 1—3 градусы цяпла.

У наступныя двое сутак характар надвор'я істотна не зменіцца.

Л. САНКЕВІЧ,
інжынер-сіноптык.

СОВЕТСКАЯ БЕЛОРУССИЯ
СЁННЯ Ў НУМАРЫ

Дэкларацыя аб прынцыпах добрасуседскіх адносін паміж Рэспублікай Беларусь і Літоўскай Рэспублікай.

«Пераварот мясцовага маштабу». Крывадушнасць.

«Кур'ер планеты». Агляд паведамленняў з-за рубяжа.

Саюзная і рэспубліканская інфармацыя.

«За днём бягучым». Інфармацыйная падборка.

«У чым наша віна?» Актуальная тэма.

«Чытач — чытачу». Падборка пісьмаў.

«Кругагляд». Людзі. Падзеі. Факты.

«Ці падаражае бензін». Пытаеце — адказваем.

Рэклама, аб'явы.

«Не забі!» Рэпартаж з залы суда.

Паэт Ігар Журбін. Экспрэс-партрэт.

«Павуцінне дурману». Грымасы часу.

«Ля газетнага кіёска». Па матэрыялах правінцыяльнай прэсы.

«СПОРТЛАТО»

Вынікі 43-га тыражу латарэі «Спортлато» «6 з 45» і «5 з 36».

«6 з 45»:
5, 7, 9, 32, 35, 45.

«5 з 36»:
4, 8, 18, 29, 34.

(ТАСС).

Калектыў часопіса «Прапеска» выказвае глыбокае спачуванне галоўнаму рэдактару Сачанку Аляксандру Іванавічу ў сувязі са смерцю самага дарагога і блізкага чалавека — МАЦІ.

Забытая «чорная морква»

СКАРЦАНЕРА — шматгадовая расліна сямейства астравых. Яна не мае значнага распаўсюджання, хоць і заслугоўвае ўвагі. Зімуе на ўчастку без усялякага ўкрыцця. У першы год утварае караняплод і разетку прыкаранёвых лістоў.

Вырошчваюць скарцанеру для атрымання караняплоду таўшчынёй ад 3 да 5 см і даўжынёй ад 20 да 25 см, чорнага колеру. У народзе гэта культура атрымала мноства назваў: чорная морква, чорны корань, салодкі корань і г. д. Расліна патрабавальная да глебы. Яна добра развіваецца на глыбокаапрацаваных агародах, багатых гумусам.

Насенне высяваць у адкрыты грунт рана вясной на глыбіню 2—3 см. Усходы з'яўляюцца нядружна — на 8—10 дзень. Нельга дапускаць перасыхання глебы. Расліны прарэджваць спачатку на 3—5 см, калі ўтворацца 2—3 лісты — на 10—12 см. Догляд — прапολкі і рыхленне. Без сістэматычнага рыхлення міжрадкоўяў на ўтаптанай глебе растуць крывыя і рагатыя плады.

Лепш вырошчваць скарцанеру як двухгадовую расліну. Перазімаваўшыя караняплоды пад уздзеяннем нізкіх тэмператур робяцца прыемнымі на смак. Але можна вырошчваць яе і як аднагадовую. Тады караняплоды ўбіраюць да прамярзання глебы. Ураджай захоўваюць у сховішчы ў вільготным пяску, як і моркву. Пры гэтым ідзе накапленне аскарбінавай кіслаты і сухіх рэчываў. Карані выкарыстоўваюць для лячэння сардэчных і нервовых захворванняў, пры ўкусе змяі. Ужываюцца пры прыгатаванні страў.

Можна прыгатаваць смачны напітак, які замяняе каву. Пасля выкопвання корань памыць, парэзаць на палавінкі, высушыць пры тэмпературы 40—60 градусаў. Сушку спыніць, калі пры сцісканні кораня з яго не выдзяляецца малочны сок. Застаецца расцерці корань у парашок і раствараць у кіпені. Вось вам і кава.

Рухавік... вецер

Калі вы палажылі агародніну ў падвал гаража ці сховішча пад домам, вельмі важна як мага хутчэй астудзіць гэтыя памяшканні. У далейшым у такіх месцах неабходна цыркуляцыя паветра. Рух паветраных мас спрыяе «добраму самаадчуванню» прадукцыі.

Вядома, можна паставіць вентылятар. Але гэта вялікая раскоша, бо за электраэнергію трэба плаціць.

На малюнку — вельмі просты самаробны ветравы рухавік для сістэматычнай змены паветра. Ён складаецца з [illegible] трубы [1], флюгера [2], маленькага казырка для сцёку вады [3], падшыпніка [4], азбеставай трубы [5].

Прыточная вентыляцыя дзейнічае так: флюгер увесь час накіроўвае трубу насустрач ветру. Халоднае паветра імкнецца ўніз, выціскаючы цёплае паветра з падвала па другой азбеставай трубе, якая [illegible] процілеглага боку.

Парады спрактыкаваных людзей

Склеп на балконе

Заўважана, што найбольш шкодзяць бульбе мароз, сонца і вільгаць. А калі абсталяваць укрыццё? Праз тоўшчу дошак, пілавіння, поліэтылену сонца і святло не пранікнуць. Ды і мароз спыніцца перад такой «барыкадай». Не парушыць «сон» бульбы і вільгаць.

Майструем скрыню на два — тры мяшкі бульбы. З дзвюма сценкамі, дном і накрыўкай. Паміж сценкамі засыпаем пілавінне [illegible]

[illegible]

Маленькія хітрыкі

ЛАДЗІМ ДЗІРКУ Ў ШКЛЕ

Цяжкасці са свідраваннем адтулін у шкле пераадольныя, калі вы будзеце прытрымлівацца наступных правіл. Вазьміце трохвугольны напільнік. Канец стачыце ў выглядзе прызмы. Устаўце ў патрон дрэлі. На шкле, дзе трэба зрабіць адтуліну, нанясіце кропельку шкіпінару. Свідраванне пойдзе як па маслу.

Можна выкарыстаць і іншы спосаб. Старанна ачысціце шкло бензінам ці ацэтонам. На патрэбнае месца насыпце дробны пясок. Востра заточанай палачкай робім у ім паглыбленне, дыяметр якога павінен раўняцца дыяметру патрэбнай адтуліны ў шкле. У гэта паглыбленне акуратна выліваем прыпой. Пачакаем тры — чатыры мінуты, змяцём пэндзлікам пясок, дастанем прыпой, які застыў. У шкле застаецца роўная адтуліна патрэбных памераў.

ПРАДУКЦЫЙНАЯ АФАРБОЎКА

Часта фарба ў бляшанках застывае. Аднавіць яе кансістэнцыю цяжка нават растваральнікамі.

Прымяніце звычайную дрэль. Для прыстасавання патрэбен яшчэ дрот сячэннем да 5 мм. Адзін канец дроту сагніце ў выглядзе трохвугольнай пятлі. Банку закрыйце кружком з адтулінай, у якую прапусціце прыстасаванне з дроту. Прамы канец дроту мацуецца ў патроне дрэлі. Круціце дрэль і размешвайце фарбу.

Афарбоўка сеткі не вельмі паддаецца аднаму маляру. Увесь час здараюцца з другога боку падцёкі, траціцца дарагая цяпер фарба. Прадукцыйнасць узнімецца ўтрая і больш, калі ў вас будзе памочнік, які працуе з другога боку. Адначасова дасягаецца максімальная эканомія фарбы.

Пасля работы пэндзаль, якім фарбавалі, звычайна ставяць у ваду. І ўсё ж ён часта засыхае. І растваральнік аказваецца бяссільным. У гэтым выпадку выручыць драцяная шчотка. «Расчашыце» брудны пэндзаль, ён стане чыстым.

А што рабіць з фарбай, якая застаецца? Яна ж амаль заўсёды засыхае. Дапамогуць тут шчыльная папера (па памеру банкі) і аліфа. Кружок паперы пакладзіце на фарбу, а зверху наліце вельмі тонкі слой аліфы. Ваша фарба добра захаваецца.

ЗМАЙСТРУЙЦЕ... ПІЛУ

У наш час дэфіцыту сталярных прылад рэзім выкарыстаць такое простае прыстасаванне. Калі ў вас ёсць палатно для пілы-аднаручкі, можна змайстраваць сапраўдную пілу. Знайдзіце раскладушку, якая аджыла свой век. З дугападобнай часткі выражце патрэбны навалак па даўжыні палатна пілы. [illegible]

ЗАТОЧКА ПОЙДЗЕ ШПАРЧЭЙ

[illegible]

ПАРАДЫ ДАВАЛІ: А. ШАЦЬКО [Слонімскі раён], Я. АРЦЮШЭЎСКІ [Мінск], М. ШПАКАЎ [Баранавічы]. Матэрыялы падрыхтаваў да друку М. ЧАХОЎСКІ (тэлефон 32-41-92).

Галоўны рэдактар У. Б. НАРКЕВІЧ.

НАШ АДРАС: 220041, гор. Мінск, Ленінскі праспект, 77, рэдакцыя газеты «Звязда».

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 32-51-05, аддзела пісьмаў — 32-04-52; 32-41-92, рэкламы і аб'яў — 32-35-91, навін — 32-60-13.

Газета «Звязда» выходзіць згодна з адпаведнай пастановай Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, у якой запісана аб тым, што «Звяздзе» даручана шырока асвятляць ход сёмай сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку»

Тыраж 102.822.
Індэкс 63850.
Зак. № 207.

Выходзіць 250 разоў на год.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12